

Tutu Nuu Nì Tiaa San Pablo nùù Nèhivì xí Dios Ndoó Nuu Corinto

¹ Yùhù nduí Pablo, te nduú stnàì iin ana nì càrà ñà-cucumí chuun ndiaha nùù Jesucristu, vèchi ñà-jaàn nduá nì chitnùnì ini Dios quide. Te yohó cutnàhâ stnàì xì ñani-ndà Sóstenes, ² tiaá-nsí tutu yohó nùù nsidaa mii-nsiá nècuàchè natácá cahvi xí Dios ñuu Corinto jaàn. Nèhivì ìi xí-yá xínduu stná-nsiá ñà-sàni yàha-nsia ladu xí Stoho-ndà Jesucristu, te nì càrà stná-nsiá cunduu-nsia nèhivì cunihnu ìi inì-xi, nahi nsidaa gá nèhivì ndácùcahan xí quivì-yá, vèchi Stoho nsidaa-nda nduú-yá, nahi ndohó, te ducán stná mii-né.

³ Vichi ni cúcúmí cuàhà-nsiá gracia nùù Yua-nda Dios xì nùù Stoho-ndà Jesucristu, te contentu ni cúndóó-nsiá quida-ya.

⁴ Yùhù, nicanicuahàn naquímánì Dios sàhà-nsiá, vèchi cuàhà gá sàni sàhatahvì-yá mii-nsiá sàhà-ñá xínduu-nsia nèhivì xí Jesucristu. ⁵ Nsidanicuú modo sàni nihitáhvì-nsiá nùù-yá; tùha-nsia càhàn ndiaha-nsiá, te cundáà vaha stná inì-nsia (sàhà ichì-yá). ⁶ Ñàyùcànduá, na xiní nèhivì (ñà-ndiaha guá) quidá-nsiá vètùni cundàà ini-nè ñà-ndàà nduá sàni cachi-nsì sàhà Cristu. ⁷ Vèchi có-cùmàni gá ni-inga modo nihitáhvì gá-nsiá tàhvì ndiaha nùù-yá, te vichi ndiatú cuéyàà stná-nsiá naxic-ocuíin Stoho-ndà Jesucristu, te cuni-ndàyá. ⁸⁻⁹ Te iin-ni icúmí Yua-nda Dios nacuahandee ini-yà anima-nsiá, dandu mà cóó gá ni-iin falta xi-nsia

nùù-yá quivì naxicocuîñ Dèhemanì-yá Stoho-ndà Jesucristu. Vàchi vètùni cahvi-nda xi-yá, te mii-yá nduú ana sàni cana-yàndó ñà-cundoo-nda nùù Dèhemanì-yá.

Màsà táhndè dava-nda

¹⁰ Sacúndáhvì nùù-nsiá ñà-nì nsínúú inì-nsia Stoho-ndà Jesucristu, te màsà náâ stnahá-nsiá, ñáni. Iin-ni iñàha ni cúníhnú vaha ini nsi-daa-nsiá. Màsà táhndè dava-nsia. Iin-ni ni cúndóó mánì-nsiá, te iin-ni iñàha ni nácání inì-nsia. ¹¹ Vàchi nacání nèhivì vehe Cloé xí, cachí-nè ñà-sàni tàhndè dava-nsia, ñáni. ¹² Ñà-sàni tàhndè dava-nsia nduá cachí, vàchi diín diín iñàha cachí iin iin-nsia. Vàchi dava-nsia, cachí-nsià nèhivì xí Pablo nduú-nsiá, te dava-nsia, cachí-nsià nèhivì xí Apolos ò Pedro nduú-nsiá, te dava ga-nsià, nèhivì xí Cristu nduú-nsiá, cachí-nsià. ¹³ Doco, ¿a ndísá ndoó cuáhà partidu xi Cristu? Còó. Té ¿a ndísá ni xihì yùhù Pablo cuenta xi-nsia? Còó. Té ¿a ndísá ni ndacùcahan nèhivì quivì yùhù na ní cuhì-nsiá? Còó. ¹⁴⁻¹⁵ Yùhù, ni cóni quidá íí cuahà-nsiá, cuisì Crispo xì Gayo. Ansivéhé Dios, cuisì mii-né ni quida ií, còtó cachi nèhivì ni ndacùcahín míí na ní quida ií nècuàchìmà. ¹⁶ Pues, ndisa, stná nèhivì vehe Estéfanas ni quida ií stnái, doco có-ìnahá guè` a ní quida ií guè` más gà nèhivì, á coó. ¹⁷ Vàchi màdi-ñá quida ií nèhivì nduá ni dándàcú Jesucristu nùí, còó; cuisì ñà-nacani xi-né ñà-nduú razón ndiaha xi-yá, doco màdi ñà-càhàn nchichí uin xi-né cundujàn, còó, còtó mà nàtùì tnùñuhu xí Cristu nansa ni xihì-yà nchìca cruz.

Cuisì ndiaá Jesucristu, màdiá càhàn nchìchí-ndà

18 Nèhivì nchícùn ichì ndé ndañuhu-nda, sácùndiaa uun-ne na cáhàn-ndà xì-né sàhà obra nì quida Jesús (na ní xìhì-yà) nchìca cruz; doco ndohó nècuàchì dácácu-ya, còó, vèchi nùù ndohó, cahnú poder icúmí palabra mà. 19 Cunaha-nsiá, dohó (cachí-yà) nùù tutu ì:

Cuàhìn dandáñúhî nsidaa palabra xícahàn tè-nchìchí, xì stná palabra xi nècuàchì tuxí inì-xi ináhá guâ, icúmî dandutí palabra mà, cachí-yà.

20 Ñàyùcàndùá, mà cúndiáá gà ñà-nduá cachí guâ tè-nchìchí ñuhiví yohó, mate xínduu-tè maestru xi ley sánaha, te ò yáha ga tùha-tè cáhàn-te sàhù. Vèchi sàhà obra xi Dios sàni cundaà ini-ndà có-ndiáá palabra tuxí ini nèhivì ñuhiví nduú palabra nchichí guâ. 21 Cuàhà gá nandúcú-né nansa cunchichí-nè, doco Dios, nì chitnùní ini-yà ñà-màdì sàhà ñà-jaàn nìhì-né cundaà ini-nè sàhà-yá. Ducán nì quida-ya disponer, vèchi nchichí ndisa-ya. Dandu nì chitnùní stná ini-yà ñà-cuìtià palabra ì xí-yá inicutu, te na xiníndísâ nèhivì, dandu vètùni càcu anima-nè, mate (cachí nèhivì) palabra loco nduá.

22 Nècuàchì raza Judea, xícàn-nè cuu iin milagru, (dandu cunindisá-né). Te nècuàchì raza Grecia, cuisì cuní-nè cunini-ne iin palabra chicá nchichí.

23 Doco nsiùhù, palabra sàhà nansa nì xìhì Cristu nchìca cruz nduá cachítñuhu-nsi, mate cudúchí ini nècuàchì raza Judea sàhájàn, te tuxí stná ini nècuàchì inga ñuu palabra diquí nduá. 24 Doco ndohó nèhivì nì nacàxin-ya, sàni cundaà ini-ndà sàhà-yá, ináhá-ndá cahnú cuáhà poder xi-ya, te nchichí ndisa stná-yà. Ducán xiníndísá-ndá, a

ducán nduu-nda nêhivì raza Judea, te ò nêhivì inga raza. ²⁵ Vâchi mate ni tuxí ini nêhivì nì càhàn Dios iin palabra diquí, doco cunaha-nsiá, chicá nchichí palabra mà nùù nsidaa ñà-nduá cui cachi nêhivì ñuhiví. Daaní, stná poder xi-ya, mate iyuhu ñà-nduá quidá-yá tuxí ini-nè, doco chicá fuertéamà nùù nsidanicuú poder xi mii-né.

²⁶ Te xiñuhu nsinuu stná ini-nsià nansa nì quida Dios na ní nacàxin-yàndó ñà-cunduu-nda nêhivì xí-yá, ñàni. Sacu-ndà nduu-nda nècuàchì nchichí cachí nêhivì ñuhiví, te sacu stná-ndà nduu-nda nècuàchì dandacú, te ò nècuàchì cuicà. ²⁷ Doco Dios, nì nacàxin-yàndó, mate mà nchichí-ndà. Te ¿índù chuun? Divi sàhà-ñá dandúcáhán-yá nêhivì cachí xínduu ana nchichí guâ. Stná nêhivì còò poder-xi sàni nacàxin-ya sàhà-ñá nducahan nêhivì tuxí inì-xi chicá icúmí xí poder. ²⁸ Stná nêhivì chicá ndahví nì nacàxin stná-yà, xì stná nêhivì cahíchì ini nècuàchì dava ga, xì stná nêhivì chicá có-ndiàá, pues divi nduú ana sàni nacàxin-ya, te ducán cundee-yá nùù nècuàchì tuxí inì-xi ndiàá guâ. ²⁹ Daaní, quivì icúmí nsidaa nêhivì tnàtuu-ne nùù-yá, mà cúníhnú gá ini ni-iin-ne ñà-mii-né nduú-né mii-né.

³⁰ Doco ndohó, nùù mii-yá sàni nìhitáhvi-ndà ñà-cundoo-nda nùù Jesucristu, te datnúù-yà sàxìnítùnì-ndà, dandu níhì-ndà càhàn nchichí ndisa-nda. Te sàhà stná Dêhemanì-yámà sàni ndee vâha-nda nùù-yá, te nì ndoo stná cuàchì anima-ndà nì quida-ya, vâchi Dêhemanì-yá nduú ana nì dãnáà xì sáhà-ndà, te nì càcu-nda. ³¹ Ñàyùcànduá, ducán iá nacua cachí nùù tutu ìì: “Nú cuní-ndà tavà-ndà tnùñuhu xí mii-nda,

dandu ni cúnáhá-ndá ñà-cuisi Stoho-ndà Señor nduú tnũñuhu xi-nda”.

2

Cuisi sàhà Jesús cáhàn Pablo xi nèhivì

¹ Yùhù, na ní sài ñuu-nsià, màdì palabra nchichí nduá ni cáhìn xi-nsiá; còó. Ni màdì palabra finu guá ni nácání xi-nsiá na ní cachitnùhi xi-nsiá ñà-nduú razón ndiaha xí Dios. ² Còó, vàchi ni nacani inì ñà-màsà cáhìn sàhà inga iin chuun, cuisì-ní sàhà Jesucristu, xi sàhà nansa ni xihì-yà nchìca cruz. ³ Te ni xini-nsià ndè ni cuité, te ndè ni quidi stnái ñà-nácání guá inì ⁴ na ní cáhìn xi-nsiá ñà-nduú palabra ì xi-yá. Màdì palabra vico uun xi maestru nchichí nduá ni càchí xi-nsiá daa; còó. Espíritu Ìì xí Dios nduú ana ni chindee xí, mii-yá xi milagru xi-ya. ⁵ Vàchi ni nacani inì mà váha cunchicùn-nsia ñà-nduú iin palabra nchichí xi nèhivì ùún. Còó, micuísì ndudu ìì xí Dios nduá cuní cahvi xi-nsiá.

⁶ Doco cunaha-nsiá, palabra nchichí ndisa nduá xichúùn stnái-nsi na cáhàn-nsi xi nèhivì sàxíníndísâ váha xi-yá. Doco tucu iá palabra mà nuú ñà-nduá cáhàn nècuàchì nchichí ñuhiví yohó, te ò iin palabra cáhàn tè-xídandacú ñuhiví yohó. Vàchi mate ndee cáhàn-te, doco yàchì icúmí-tê ndañuhu-té ñuhiví. ⁷ Doco nsiùhù, palabra nchichí xi Dios nduá cáhàn-nsi.

Datnúù Espíritu Ìì sàxínítnùní-ndà sàhà palabra nchichí xi Yua-nda Dios

Antes nisa ìa dèhé palabra mà, cónisá cúndáà ini nèhivì. Doco cunaha-nsiá, dècuèndè na táyôo ñuhiví, dandu ni chitnùní ini-yà ñà-ndohó

sàa-ndà cundaà ini-ndà sàhà palabra mà, te ducán nìhìtáhvì-ndà sàa-ndà gloria xi-ya. ⁸ Doco tè-xídandacú ñuhiví yohó, cóni sáa-te cundaà inì-te palabra nchichí ìì mà, vèchi nú ni cúndáa inì-te ni cuí, mà cáhni-té Stoho ndiaha-nda nchìca cruz.

⁹ Doco cunaha-nsiá, dohó cachí nùù tutu ìì:

Cuàhà ñà-vàha sàni nsidayucun Dios ñà-nìhìtáhvì nècuàchì cuú inì-xi sàhà-yá. Doco ni-iin nèhivì, tàñáha ga cuninùù-né nansa iá mà; tàñáha ga cunitnùhu-ne sàhà ñà-nsiaha guá mà; ni-iin xichi cóni nìhnú ini-nè nansa coa.

¹⁰ (Pues mate ducán ndisa nduá), doco ndohó, sàni cundaà ini-ndà sàhà-ñá, sà-ìnáhá-ndá nansa iá, vèchi ducán sàni quida Espíritu Ìì xí-yá. Vèchi Espíritu Ìì, ináhá-yá nsidanicuú iñàha; ndè ináhá stná-yà nsidanicuú ñà-nduá nacání ini Yua-nda Dios.

¹¹ Ni cachí-ndà iá iin nèhivì nacání inì-xi sàhà iñàha; pues còò inga nèhivì cundáa inì-xi sàhà ñà-nduá nìhnú ini nècuàchì mà, cuisì miinì-né ináhá-né. Te ducán iá stná Dios, còò inga ana ináhá ñà-nduá nacání ini-yà, cuisì-ní Espíritu Ìì xí-yá. ¹² Te ndohó, màdi iin espíritu xi ñuhiví yohó nduá nì níhì-ndà; còò. Divi Espíritu Ìì xí mii-yá nì nìhìtáhvì-ndà, te sàhá yúcán nduá vètùnì mànihì ini-ndà ñà-ndiaha guá sàni nìhìtáhvì-ndà nùù-yá. ¹³ Te divi ñà-jaàn nduá datúi-nsi nùù nèhivì nìhnú vaha ini xì Espíritu Ìì xí-yá. Doco màdi palabra nchichí xi nèhivì ñuhiví nduá cáhàn-nsi na datúi-nsi ñà-jaàn; còò, cuisì palabra chináhá Espíritu Ìì nduá cáhàn-nsi.

¹⁴ Doco nèhivì nìhnú ini xì cuisì ñà-nduá cachí sàxìnítnùní mii-né, mà cúí sàa-nè cundaà ini-nè

sàhà chuun xi Espíritu Ìì xí Dios, vèchi nahi palabra loco nduá nùù-né. Ñàyùcànduá, mà cùi mànhì ini-nè, vèchi cuisì nú ni chíndéé Espíritu Ìì nèhivì, dandu vètùnì sàà-nè mànhì ini-nè. ¹⁵ Doco iin nèhivì datnúù Espíritu Ìì anima-xi, mà úhì sàà-nè cundaà vàha ini-nè sàhà nsidaa iñàha. Doco nèhivì dava ga, mà cùi sàà-nè cundaà ini-nè nansa ndisa nihnú ini nèhivì xí Dios mà. ¹⁶ (Vèchi ducán cachí nùù tutu ìì:) “Còò ni-iin ana cùndàà ndisa ini-xi nansa nihnú ini Stoho-ndà Señor. Te ni còò stná ana chicá nchichí, te ducán cuàha-xi-yá conseju”, cachá. Doco cunaha-nsiá, divi nacua nihnú ini Cristu, ducán sàni nihítàhvì-ndà cunihnu stná ini-ndà vichi.

3

¹ Ducán iá, ñáni; doco (na ní sa-ìe xì-nsiá daa), màncùì dacuahá vèhi mii-nsiá, vèchi tàñáha ga cunihnu vèha inì-nsia nacua cuní Espíritu Ìì xí Dios. Na nihnú ini ndéni nèhivì ní cui, ducán nihnú inì-nsia, na ian nihnú iquin ini-nsiá, có-sànìhì víi ini-nsiá ichì Cristu. ² Na iin mée sáha-nda cuisì-ní tëndodo, te màdiá comida chicá fuerte, ducán nì quida stnáì xì-nsiá, (puru palabra mà úhì cundaà ini-ndà nduá nì dàcuàhí mii-nsiá, màdiá palabra chicá nchichí), vèchi cónì sàà-nsiá cundaà inì-nsia, te dècuèndè stná vichi, tàñáha ga sàà-nsiá mànhì vèha inì-nsia. ³ Vèchi nihnú ìì inì-nsia nahi nsidaa nèhivì dava ga ñuhiví. Vèchi ñà-cúmbidia inì-nsia, te náâ stnahá-nsiá, te táhndè dava-nsia, pues, ¿amádi divi ñà-jaàn nduú modo xíquida nèhivì ñuhiví? Te divi sàhà ñà-jaàn náhà claru nihnú ìì inì-nsia nahi mii-né. ⁴ Vèchi dava-nsia, cachí-nsiá nèhivì xí Pablo nduú-nsiá, te dava-nsia, cachí-nsiá nèhivì xí

Apolo nduú-nsiá. Doco ¿amádi divi ñà-jaàn nduá quidá stná nèhivì ñuhìví yohó?

Nsidaa-nda cutnáhá-ndá xinúcuáchí-ndá nùu Dios

⁵ Doco cunaha-nsiá, màdì nèhivì chicá ndiaá nduú Apolo, te ni màdì nèhivì chicá ndiaá nduú stná yùhù Pablo. Cuisì nèhivì xinúcuáchí nùu Dios nduú-nsí, te sàhà nsiùhù sàni xinindisá stná-nsià palabra ìì xí-yá. Ñàyùcàndùá, cada iin iin-nda xi chuun nì ñihìtáhvì-ndà nùu-yá. ⁶ Vàchi (ducán iá nahi chuun itu-ndà), iin-nda chihí, te inga-ndà cùhñù, doco Dios nduú ana dacuahnu-xi viù. Te ducani iá stná xì nsiùhù, primeru yùhù (nì cachtìnhì xì-nsiá palabra ìì). Daaní, después nì chindee stná Apolo. Doco cuisì sàhà Dios nì quee viì (obra mà). ⁷ Màdiá chicá ndiaá ana nì càhàn xì palabra primeru, te ni màdiá chicá ndiaá stná ana nì chindee después, cuisì mii Dios nduú ana chicá ndiaá, te cuisì sàhà mii-yá nducuáhà palabra xi-ya. ⁸ Nècuàchì quidáchúûn primeru, xì stná nècuàchì nchícùn gà, iin-ni xíndiaa-nsì nùu-yá. Doco según chuun quidá iin iin-nda, ducán icúmí-ndá ñihì-ndà tnùmanì xì-ndà nùu-yá.

⁹ Te vichi iin-ni xinúcuáchí nsidaa-nsí nùu-yá. Te mii-nsiá, na iin itu Dios (ndé quidáchúûn-nsí) nduú-nsiá. Te nahi stná iin vehe nì dandàcú-yá cuàha, ducán nduú stná-nsià. ¹⁰ Te yùhù, na iin albañil tùha vaha, ducán nduí, te nì quidachuín (chuun xi Dios ndé ndoó-nsiá). Na iin cimientu nduú (chuun primeru) nì quide jaàn sàhà gracia xi-ya. Te vichi sà-ìá inga ana quida-xi chuun ma, na ian dacuahnú-né nama. Doco cuidadu ni cúndóó nsidaa nèhivì quidá seguir xì chuun

nì dàquésáhî mà. ¹¹ Màsà cáchí-nè iá inga (palabra chicá ndiaá); còó. Cuisì ndiaá palabra sàhà Jesucristu (nì cachitnùhi xì-nsiá) primeru, vàchi nahi cimientu nduá. ¹² Te nú cuní iin nèhivì (quida-ne seguir xì obra mà), dandu queámà na ian cuàhàn-nè dacuahnú-né nama dìquì cimientu mà. Te nú cuàhàn-nè quida viì-né obra mà, dandu ducán queá na ian xichúûn-né oro, ò plata, ò yùù yéhè. Doco nú có-quidá víi-né obra mà, dandu ducán queá na ian xichúûn-né yutnù, ò mihi, ò ñùù. ¹³ Dandu después icúmí sàà iin quivì cundaà inì-xi nansa iá obra nì quida iin iin-nda. Vàchi na sàà quivì mà icúmí coo nahi ñuhu xíxìn, te sàhà ñuhu mà cundaà inì-xi a natùì obra xi-nda nùù Dios, á coó. ¹⁴ Nú màsà cócò obra xi-nda, dandu icúmí-ndá nihì-ndà ñà-vàha xi-nda nùù-yá. ¹⁵ Doco nú ni cocá, dandu mà níhì-ndà ñà-vàha cuàhàn-ndà nihì-ndà nì cùí, doco anima-ndà, vâtùni càcu viá, mate cundua mà na ian (nì chindee-nda mii-nda nùù) ñuhu xíxìn.

¹⁶ Mii-nsiá, ¿a có-nsinúú inì-nsia ñà-ndùù-ndà na iin vehe ì ndé iá Dios? Vàchi iá Espíritu ì xí-yá ini anima-ndà. ¹⁷ Ñàyùcàndùá, nú nì dándãñúhú iin nèhivì ñà-ì icúmí lugar xi-ya, dandu icúmí nècuàchìmà ndañuhu dahuun stná-nè quida-ya. Vàchi ndé iá-yà, yáha ga ì lugar mà, te cunaha-nsiá, divì nahi vehe ì-yá nduu-nda.

¹⁸ Màdí dandahví-nsià mii-nsiá, vàchi nú iá ana tuxí inì-xi nduú nècuàchì nchichí nùù nèhivì ñuhivì yohó, dandu xiñuhu dàma-ne, mate (cachí nèhivì) sàni culocó-nè, vàchi nú ducán, dandu ñà-sàni ndunchichí ndisa-ne cundua. ¹⁹ Vàchi ñà-ndùá tuxí ini nèhivì nduú ñà-chicá nchichí,

pues nùu Dios ñà-loco nduá. Te dohó cachí stná nùu tutu ì: “Icúmí Dios cundee-yá nùu tènchìchí na meru xíquida cuahà-té maña dandáhví-te”.
 20 Daaní, inga xaan cachí stná tutu mà: “Ináhá Dios, ñà-chìcuéhè uun nduá chítnùnì guâ ini nècuàchì nchichí”. 21 Ñàyùcànduá, màsà cútúxí ini ni-iin-nsia chicá ndiaá-nsià ñà-nchìcùn-nsià iin tal nèhivì. Vâchi nsidanicuú nèhivì, xì nsidan-icuú ñàha, divi cuenta xi mii-nsiá nduá. 22 A ducán yùhù Pablo, te ò Apolo, te ò Pedro, có-quidá, cuenta xi mii-nsiá nduú nsidaa-nsí. Dècuèndè stná ñuhivì yohó, cuenta xi stná-ndà nduájàn, te mate ni cútíacú-ndà, te ò nì sàà-ndà cui-ndà, có-quidá, vâchi nsidaa ñà-nduá cùu xì-ndà quivì vichi, ò quivì vâxi xi-nda, sàhà bien xi-nda nduá. 23 Te Cristu nduú Stoho-ndà. Te Stoho mii-yá nduú (Yua-nda) Dios.

4

Nansa iá vida nì yàha nècuàchì apóstol nì ñhì chuun nùu Jesús

1 Sàhà ñà-nduá sàni cachì jaàn xiñuhu ndanihi nèhivì nsiùhù ñà-nduú-nsí ana xinúcuáchí nùu Cristu; xiñuhu cundaà ini-nè ñà-ndáà nduá nì ñhì ndisa-nsi chuun ñà-dacuahá-nsí nèhivì palabra ì nìsa ìa dèhé sàna. 2 Te nú ducán nduá, dandu ndiá ìcà-nsí quida viì-nsí chuun ma, vâchi divi ducán nduá xiñuhu quida nsidaa ana dandacú nùu chuun xi inga nèhivì. 3 Doco yùhù, có-ndùlòquì nú cachí-nsià ñà-quidá vííí, ò á coó. Ni có-nàcánì stná inì nú cachí dâva ga nèhivì ñà-có-quidá vííí, te caná-né yùhù nùu iin juez. Ni yùhù, có-càchí stnáì sàhà mií, a quidá vííí, á coó. 4 Te mate có-dàndòhó

sàxìnítnùnî míí, doco có-cùnî cachàmà ñà-còò falta xi, vâchi mii Stoho-ndà Señor icúmî cachi a ní quida viií, á coó. ⁵ Ñâyùcàndùá, màsà cuítnùhu-nda ñanìtnaha-nda, vâchi tàsáà quìvì cundaà ndisa ini-ndà. Dècuèndè naxicocuín-yà, dandu natùì claru nansa ndisa iá nsidaa chuun iá dèhé vichi. Dandu mii-yá datúi-ya nansa nihnú ini cada iin iin-nda, te cachi-yà xì-ndà ndé tantu sàni quida vii iin iin-nda.

⁶ Cunaha-nsiá, sàhà ñà-vàha xi-nsia sàni cachì xì-nsiá nsidaájàn sàhà Apolo xì yùhù, ñánì, áma mánìhì ini-nsiá ñà-mà váha dayáha-nda ñà-ndúá cachí tutu ìì, vâchi mà váha ndenihi cahnu-nda iin (ana nchícùn-ndà), mientras inga-nè cahíchi ini-ndà; còó. ⁷ Vâchi iin-ni xínduu-nsia xì nsidan-icuú gá nèhivì. Nsidaa ñà-ndúá sàni nihítáhvi-nsiá, ñà-ndúá nì dàcútáhvi Dios mii-nsiá nduá. Te nú sàni cutahvi uun-nda iñàha, dandu mà váha cutuxi ini-ndà chicá ndiaá-ndà sàhámà, vâchi ñà-nì cutahvi uun-nda nduá.

⁸ Doco vichi nihnú inì-nsia na ian sàni ndu-cuica-nsiá. Sàni ndanchito ducún-nsiá na iin rey cahan-nsiá, te menos nì ndòò nsiùhù nùù-nsiá. A sácú vâha nú ni cúndúú ndisa-nsia ana chicá dandacú, dandu nsiùhù, sàà stná-nsì cutnahá-nsì xì-nsiá dandacu-nda. ⁹ Doco nsiùhù nècuàchì apóstol, sàni sàha Dios nsiùhù iin lugar chicá cahà-xí tuxí inì, na ian ni cúndúú-nsì nèhivì fuerza icúmî cui sàhà-ñá cundehè nèhivì (nansa ndohó-nsì. Doco cunaha-nsiá,) indéhe stná ángel mozo xi Dios. ¹⁰ Vâchi sàhà-ñá nchícùn-nsì Cristu, ndenihí nèhivì nsiùhù nahi nècuàchì loco. Doco mii-nsiá, (mà loco-nsiá); nchichí gá-nsiá cahan-nsiá ñà-ndòó-nsiá ladu xi-ya. Nsiùhù, còò ni-iñàha níhìndèè-nsì cahan nèhivì; doco mii-nsiá,

cuàhà gá poder xi-nsia iá (cahan-nsiá). Cahíchì stná ini nèhivì nsiùhù; doco mii-nsiá, iá tnùñuhu xí-nsiá nùù-né. ¹¹ Nsiùhù, dècuèndè vichi xíhì-nsì doco, xíhì-nsì tècuìí, còò ñá-cundixi viì-nsí. Sahní cuií stná-nè nsiùhù, te xicánúú stná-nsì yoho yucán, vàchi còò ni-iin xaan ndé cundoo saín-nsí. ¹² Ndee quidáchúûn-nsí, te nú cánàhá-nè xì-nsí, dandu vivìí-ni naxícóníhî-nsí nùù-né. Te nú quidá quíní-né xì-nsí, dandu quidándéé ini-nsí. ¹³ Te nú cáhàn quini-ne xì-nsí, dandu calma-ni sáha-nsinè ichì váha. Doco mii-né, ndeníhí-né nsiùhù nahi mihi chicuéhè, te ò ana chicá còò chuun-xi.

¹⁴ Pues, ¿índù chuun cachí xì-nsiá ducán? ¿A sàhà-ñá cuní cucahan núù-nsiá nduá? Còó, cuiì sàhà ñà-nì sàà-nsià cundaà vaha ini-nsià, vàchi nahi dèhi nduú-nsiá, te màni-nsiá nùí. ¹⁵ Pues mate ni cúndóó ùxìn mìl ana dacuahá nchichí xì-nsiá ichì Cristu, doco imindaa ana nduú ndisa nahi yua-nsiá, divi yùhù. Vàchi yùhù nì ca-chitnùhi xì-nsiá razón ndiaha sàhà Jesucristu, ñàyùcàndùá divi nahi dèhi xínduu-nsia. ¹⁶ Sàhà ñà-jaàn sacúndáhvî nùù-nsiá ñà-iin-ni quida-nsia nacua quidá yùhù.

¹⁷ Ñà-jaàn nduá disáhà-xí sàni techuín Timoteo sàà-nè ndé ndoó-nsiá, vàchi mii-né, nchícùn viì-né Stoho-ndà Señor. Na iin dèhi nduú stná-nè, te màni gá-nè nùí. Pues divi icúmí càhàn xì-nsiá, te dansínúú ini-nè mii-nsiá nansa iá modo-xi nchícùn Cristu nacua nduá chináhì nèhivì nsi-danicuú lugar ndé natácá-nè cahvi-néyà. ¹⁸ Doco vichi, ináhî, ndee xícahàn dava-nsia, vàchi tuxí inì-nsia mà sái ndé ndoó-nsiá. ¹⁹ Doco yàchì icúmî sài, nú cuní mii-yá, dandu cundaà inì sàhà nècuàchì càhàn ndee guá mà, a ndísá icúmí-nè

ndudu ìì, á coó. ²⁰ Vàchi ley xi ñuhiví ìì xí Dios, màdì palabra uun nduá. Còó, poder xi mii-yá nduá ícúmí stná. ²¹ Pues vichi cachi-nsià xì nansa cuní-nsià quide. ¿A cuní-nsià sàì, te càhàn ndeí xì-nsiá, te ò cuní-nsià sàì càhàn màní xì-nsiá, te cundoo vii-ndà?

5

Nansa nì cachi Pablo xiñuhu quida nèhivì ñuu Corinto xì iin tiàa cónì quidá víi xì iin nècuàchì ñahà

¹ Cachi nèhivì nacání-né xì ñà-ìá iin-nsià nì ìa xì dihi (quíin-xì). Cunaha-nsiá, cahnú cuàchi nduájàn; dècuèndè nèhivì có-ìnáhá sàhà Dios, ni có-quidá-né ducán. ² Doco mii-nsiá, (ndahví-nsià), vachi tuxí vá ini-nsià ndiaha gá-nsià. Doco ndiá ìcà-nsià màcùndoo-nsià tnùnsí ini, te tavà cuàán-nsiá tiàa nì quida ducán ñà-màsà cóó gá-nè nùù-nsiá. ³ Te yùhù, mate xica ié, doco na ian jaàn íá anímè cutnáhí xì-nsiá, ducán nduá; te sàni nacani inì sàhà chuun jaàn, ñàyùcàndùá, cuàhìn cachì xì-nsiá nansa quida-nsià xì nècuàchì nì quida xì cuàchi ma. ⁴⁻⁵ Xiñuhu nataca nsi-daa-nsiá, te coo stná ndudu ìì xí Stoho-ndà Jesu-cristu, te na ian coo stná anímè xì-nsiá cundua. Dandu ndacùcahan-nsiá quivì-yá, te cachi-nsià xì nècuàchìmà ñà-ìcúmí-ndá nacoo-ndané nùù ndahà ñà-malu, te ducán nihì iquìcùnú-nè iin castigu sàhà-ñá después càcu anima-nè quivì (màcuíta-nda nùù) Stoho-ndà Jesús.

Ejemplu nì sanduu vicò pascua sànahà na nìsa cuxio nsihi pan nihí levadura nsidátáchí xân

⁶ Mii-nsiá, tuxí ini-nsià ñà-vìi gá xíquida-nsià vichi, doco còó, có-ìá vii ñà-ndùá quidá-nsiá. ¿A

có-ínáhá-nsiâ dichu cachí: “Mate iyuhu-ní tàtnà nsidátáchí xí pan quée, doco cuàhà gá ndutáchâ”? (Te ducán iá stná xì falta, mate iyuhu-ní-ñá ni coó, doco xítìà inicutu.) ⁷ Ñàyùcàndùá, (xiñuhu cuxio nsidaa ñà-quini nìsa ìa antes, dandu nan-duu-nda nèhivì sàà xí Dios, cunduu-nda nahi) yusàn pan cónì quée ni-iyuhu ñà-nsidátáchí xân. Vàchi mii-yá, sàndèníhí-yàndó nduu-nda nèhivì sàà còò falta-xi ñà-sànì xihì Cristu cuenta xi-nda. Te ducán queámà na ian quidá-né vicò pascua (na xihì lelù nduú promesa), vachi Cristu nduú nahi promesa xi-nda. ⁸ Te vicò pascua mà, puru pan có-ndutáchí xixí-né. (Te ejemplu nduámà.) Ñàyùcàndùá ndohó, puru ñà-nduú ñà-ndáà cuisì ni cúnhícùn-ndà. Màsà dátíáâ uun-nda quida-nda ñà-ìá vaha, vachi queámà na ian có-chìvaha viì-ndà vicò mà; te màsà cúníhnú chicuéhè stná ini-ndà, te ni màsà quidá-ndá ni-iin ñà-ìá quini, vachi nú ducán, dandu queámà na ian có-chìvaha viì-ndà vicò, te na ian cónì cúxíó nsihì tàtnà nsidátáchí xí pan mà.

⁹ Nùù inga tutu nì tiai antes nì cachì xì-nsiá ñà-màsà cútnáhá-ndá xí nèhivì tùha càhàn xì ana cónì nándàhà xì-né. ¹⁰ Ducán nì tiai nùù-nsiá, doco có-cùnì cachàmà ñà-nacoo-nsia nsidanìcuú nèhivì xíquida ducán ñuhivì yohó, vachi cuisì inga ñuhivì cunduu lugar ndé mà cútnáhà gá-ndà xì nècuàchìmà, vachi ñuhivì yohó ndoó cuàhà ana có-quidá ví: xího-né cucumi-né cuàhà ñà-cuicà, o xidácuíhná-nê, te ò xicàn tàhvì-né nùù ñà-cô-nduú Dios. ¹¹ Doco ñà-ndùá nì cachì nùù carta mà nduá yohó: nú nècuàchì có-quidá ví ma nduú iin ñani-ndà (iin-ni cahvi xi mii-yá), dandu màsà

cútnáhâ gá-ndà xì-né nú iá cuàchi-ne sàhà nècuàchì ñhàhà, te ò túha-ne xihò-né ñà-ìcúmí ñanìtnaha-ne, te ò cahvi-né iin ñà-có-ndùú Dios, te ò túha-ne canàhá-nè, te ò túha-ne xìni-ne, te ò xidácuíhná-nê, dandu màsà cútnáhâ gá-ndà xì-né. Ni nácóó dahuun-ndané; ni màsà cuáhandee ini-ndà cuxi-nda xi-né. ¹²⁻¹³ Cunaha-nsiá, có-quidá tocar yùhù nsidandaì sàhà cuàchi nèhivì có-nchìcùn ichì mii-yá. Mii-yá quida xi ñà-jaàn. Doco mii-nsiá, fuerza icúmí-nsiâ cachi-nsià nansa cuu xi nèhivì cutnáhâ xí-nsiâ nú ni sàà-nè quida-ne cuàchi. Ñàyùcàndùá, dohó cachì xì-nsiá: ni cúxíó dahuun tiàa iá falta-xi ma nù-nsiá.

6

Màsà cùhùn-ndà nùù juez, te canicuàchi stnaha-nda sàhà-ndà, cachí Pablo

¹ Có-ndiá icà-nsiá canicuàchi stnahá-nsiá sàhà-nsiá nùù iin juez có-xiníndísá-xí ichì Dios. Chicá vaha nùù nèhivì xí mii-yá ni ndúndàà sàhà chuun xi-nsia. ² Amádi sá-ìnhá-nsiâ ñà-divi ndohó nèhivì xí-yá cunduu ana (chindee) nsidandaà-xì sàhà nèhivì ñuhivì yohó quivì juiciu. Pues nú ducán nduá, dandu ádi vátùni sàà-ndà nsidandaà-ndà sàhà chuun cuatiluha cuú ofrecer tiempu vichi. ³ Cunaha-nsiá, dècuèndè stná àngel icúmí-ndá nsidandaà-ndà sàhà-xí. Pues nú ducán, dandu ádi mà úhì nsidandaà stná-ndà sàhà chuun sencillu iá ñuhivì yohó-ní. ⁴ Ñàyùcàndùá, nú iá iin pleitu xi-nsia, dandu xiñuhu nacàxin-nsia nèhivì tuxí inì-nsia chicá mà nchichí, te mii-né nsidandaà sàhájàn. ⁵ Pues, ñà-jaàn cachí uin xì-nsiá áma cúcáhán nù-nsiá sàhájàn. ¿A ndísá còò ni-iin ñani-ndà nchichí mahì-nsiá? ¿A ndísá

còo iin cui nsidandaà sàhà chuun xi iin-nsia inga-nsià? ⁶ Doco (ndahví-nsià), vàchi sàhàn-nsià sanícuàchi stnahá-nsiá sàhà-nsiá, mate iin-ni ñaní xínduu-nda. Dècuèndè nùu iin juez có-xíníndísâ (xí Jesús) sàhàn-nsià.

⁷ Ñàyùcàndùá, iin falta cahnú xí-nsiá nduájàn, vàchi có-ndiá icà-ndà canícuàchi stnaha-nda sàhà-ndà. Chicá vaha ni cuáha-nda quidaquini-ne xì-ndà, te quidandee ini-ndà. Chicá vaha naco-ndané cahnìndàhvì-nèndó. ⁸ Doco mii-nsiá, có-quidándéé stnahá ini-nsià sàhà-nsiá. Còo. Dècuèndè quidáquíni-nsiá xì ñanìtnaha-nsia, te xidándiáá-nsià ñà-ndùá icúmí-nê, mate iin-ni ñaní xínduu nsidaa-nda.

⁹ Sà-ínáhá-nsiâ ñà-mà níhì nèhivì malu sàà-nè ñuhivì ìì xí Dios. Ñàyùcàndùá, màsà dándáhvì ni-iin nèhivì mii-nsiá, vàchi mà cúndiátû anima ni-iin nèhivì nchícùn xì ñahà, ni-iin stná nèhivì cahvi xi yùu ò figura, ni-iin stná nèhivì iá xì inga ana có-nduù nècuàchì vehe-ne, ni-iin stná nèhivì nduú ùì nèhivì, ¹⁰ ni-iin tècuìhnà, ni-iin stná ana tùha xího xi ñà-icúmí inga nèhivì, ni-iin stná tè-xíni, ni-iin stná tè-tùha canàhá, ni-iin stná tè-sàhníndáhvì xì ñanìtnaha xi. Ni-iin nècuàchì jaàn mà níhítáhvì xì ñuhivì ìì xí Dios. ¹¹ Te mii-nsiá, divi ducán nisa quida dava-nsia antes. Doco sàni ndoo cuàchi-nsiamà, te sàni ndu-ìì stná anima-nsià. Ñàyùcàndùá, nèhivì vaha sanduú-nsiá nùu mii-yá vichì. Ducán nì cuu xí-nsiá na ní (xinindisá-nsiá palabra ìì, te nì) ndacùcahan-nsiá quivì Stoho-ndà Jesucristu, vàchi nì chindee stná Espíritu ìì xí Yua-nda Dios.

Nsidaa-nda xiñuhu quidañuhu-nda cuerpu

xi-nda; màsà quidá ndevàha-nda xi mii-nda

¹² (Cachí nèhivì:) “Vàtùni quida-nda ñà-nduá cudî ini-ndà”. Pues vihini, doco màdì nsidaa iñaha nduá iin ñà-chìndéé xí-ndá. Mate vihini quida-nda ñà-nduá cuní-ndà, doco màsà cuáha-nda cundee ni-iin ñà-có-lá vaha nù sàxínitnùní-ndà. ¹³ Vachi dohó cachí stná iin dîchu: “Tìxi-nda nduú fin xi ñà-nduá xixi-nda, te chuun quidá tìxi-nda nduú stná ñà-cuñuhamá”. Doco cunaha-nsiá, iin-ni fin icúmí nduújàn, vachi vaxi iin quivì icúmí Dios dandáñuhú-yá nsidaájàn. Te cuerpu xi-nda, ¿índù chuun icúmíá? Pues màdì-ñá coo-nda xi ndéni ñahà ní cui; còó. Divi ñà-cunucuachi víi-nda nù Stoho-ndà Señor nduú chuun xan. Te cunaha-nsiá, iá stná-yà sàhà-ndà. ¹⁴ Ñàyùcànduá, nacia nì natiacu-yà nì quida Yuamáni-yá Dios, divi ducán stná ndohó, icúmí-ndá natiacu stná-ndà quida ndudu ì xì-yá.

¹⁵ ¿A có-nsínúú inì-nsia ñà-ndahàsáhà Cristu nduu-nda? Te nú ducán, ¿a iá vaha coo stná-ndà xì iin ñahà ndevàha, nú nahi ndahàsáhà-yá sàndù-ndà? Còó, màsà nunca quida-nda ducán.

¹⁶ ¿A có-nsínuu stná inì-nsia nansa iá xì iin tiàa nì quida iin cuàchi xì iin ñahà ndevàha, ñà-iin-ni nèhivì sàni nanduu-ne? Vachi ducán cachí tutu ì: “Iin-ni nèhivì cunduu ndú-ndè, (nècuàchì tiàa xi nècuàchì ñahà)”. ¹⁷ Doco nú sàni yàha-nda ndahà Stoho-ndà Señor, dandu iin-ni anima sàni nanduu-nda xi mii-yá. ¹⁸ Ñàyùcànduá, nacoo dahuun-nsia cuàchi ñà-càhàn-ndà xì inga ana cóni nándàhà xì-ndà. Nsidaa cuàchi dava ga, có-quidá quíni guâ xì iquicúñú-ndà. Doco nú nì quida-nda iin falta xì iin nècuàchì ñahà, dandu ñà-sàni quida-nda cuàchi nù cuerpu xi mii-nda nduájàn.

19 ¿A có-ìnáhá-nsiâ ñà-vehe Espíritu ìì xí-yá nduú cuerpu xi-nda, vâchi sàni ñihítáhvi-ndà Yà-ìì mà nùù-yá? Ñàyùcàndùá, màdiá mii-nda nduu-nda stoho-ndà; 20 cóó. Mii-yá, sàni xiin-yàndó na ní dànáà-yá sàhà-ndà, te sàhámà nsidaa ñà-nduá quidà-ndà na itiácú-ndà xì cuerpu xi-nda, divi sàhà tnũñuhu xí mii-yá ni cùndúá.

7

Nansa xiñuhu quida-nda xi nècuàchì vehe-nda

1 Vichi cuàhìn càhìn xì-nsiá sàhà ñà-nduá ñì tiaa-nsia nùí. Cunaha-nsiá, cuaha-ñì iá nù iá mii iin tiàa, te có-lá-nè xì ni-iin nècuàchì ñahà. 2 Doco cótó quida nècuàchì mà iin cuàchi, chicá vâha ni nándàhà-né; te ducání stná nècuàchì ñahà, chicá vâha ni cúcúmí-nê ìì-né. 3 Te cada iin iin tiàa sàni nandàhà, ndiá ìcà-né quida ndisa-ne cumplir chuun ñì ñihì-né ñà-coo-ne xì ñahàdihí-nè. Stná nècuàchì ñahà, ndiá ìcà stná-nè quida vù-né cumplir nacua nduú chuun xi-ne ñà-coo stná-nè xì ìì-né. 4 Màdi micuísì nècuàchì ñahà nduú ana cachi nansa quida-ne, a coo-ne xì ìì-né, á cóó. Icúmí cachi stná nècuàchì tiàa. Te ducání stná nècuàchì tiàa ma, màdi cuisì mii-né cachi stná-nè nansa quida-ne xì ñahàdihí-nè, vâchi icúmí cachi stná nècuàchì ñahà. 5 Màsà cáchí-nsià “cóó” nùù nècuàchì vehe-nsia. Cuisì nù vihini cuní-nsià cunihii-nsiá iin ùì quivì sàhà-ñã càcàn tãhvi-nsiá nùù Dios. Dandu después nacua-st-nahá-nsiá, vâchi nù cóó, vihini dacà ñà-malu Sa-tanás sàxìnítnùní-nsià ñà-có-cùndéé gâ ini-nsià cunihii-nsiá.

6 Nsidaa ñà-jaàn cachí xì-nsiá, doco màdi ñà-dàndàcuí nùù-nsiá nduá; cóó. Cuisì cachí

xì-nsiá ducán sàhà-ñá cundaà ini-nsià nansa iá iin ñà-vàha cui quida-nsia. ⁷ Vàchi yùhù, cudii inì nú ni quidá nsidaa nèhivì nacua quidé, (ñà-có-ié` xì ni-iin nècuàchì ñahà). Doco cada iin iin-nda según nansa nì ñhìtáhvi-ndà nù Dios, vàchi tucu tucu sáhatahvi-yá iin iin-nda. ⁸ Ñàyùcàndùá, yùhù cachì xì nsidaa nècuàchì ñahà cuaán, xì nsidaa stná nècuàchì tàñáha ga nandàhà, ndiaha gá coo xi-né nú ni quidá-né nahi yùhù (ñà-cóni nándàhí). ⁹ Doco nú mà cundéé ini-nè cunihii-né ducán, dandu ni nándàhà-né chicá vaha, te màsà cacánúú-né xího stnahá uun-ne.

¹⁰ Doco nèhivì sàni nandàhà, iá ndisa ñà-ndùá dandacuí nù-né. Te màdì cuisi yùhù cachì xì-né palabra yohó; vàchi ducán dandacú stná Stoho-ndà Señor. Te dohó cachì-yà: ni-iin nècuàchì ñahà màsà nácóó-né ì-né. ¹¹ Doco nú sàni naco-ne nècuàchimà, dandu (màsà nándàhà gá-nè xì inga tiàa). Iin-ni ni coó mii-né, te nú coó, ni naxícócuìn-nè nacuastnahá-né xì ì-né. Daaní, divi ducání xí stná nècuàchì tiàa, màsà cátéstnahá stná-nè xì ñahàdìhí-nè.

¹² Daaní, mii-nsiá nècuàchì dava ga tu, cuisi cuahìn cachì xì-nsiá ñà-ndùá nacání uun inì, vàchi có-ndùá iin ley dandacú Dios. Nú iá iin ñani-ndà có-xiníndísà ñahàdìhí-xi, màsà cáté-nè nècuàchimà nú cudii ini nècuàchimà coo ndisa-ne xì ì-nemà. ¹³ Te ducání stná xì nècuàchì ñahà: mate có-xiníndísà ì-né, doco chicá vaha màsà cáté stná-nè ì-né, nú cudii ini nècuàchimà coo ndisa-ne xì ñahàdìhí-nemà. ¹⁴ Vàchi mate cuisi nècuàchì ñahà xiníndísà, doco sàhájàn chicá mà úhì cundiatú stná ì-né nù Dios; te ducání stná nècuàchì ñahà có-xiníndísà, nú nècuàchì xiníndísà nduú ì-né. Doco nú ndùì-nè có-xiníndísà-né,

dandu ùhì iá cundiatú mée xi-ne. Doco nú xiníndísâ-né, (mate imindaa-né), dandu mée ì ndisa cunduu-ve. ¹⁵ Doco cunaha-nsiá, nú cuní nècuàchì có-xiníndísá-má quecuaán-né, dandu mà cútnúú-nî, pues ni cùhùn-nè. Te nú sàcuàhàn-nè, dandu libre iá nècuàchì xiníndísâ nì ndòo, ò sea nècuàchì tiàa ò nècuàchì ñahà ni cùndúú-né. Doco ¿índù ñà-chicá cuní Dios quida-nda? Divi ñà-cundoo manì-ndà. ¹⁶ Vàchi iin nècuàchì ñahà, có-ínáhá-nê ñà-vihini sàhà mii-né sàà nècuàchì vehe-ne càcu stná anima-nè. Te có-ínáhá stná iin nècuàchì tiàa, pues vihini sàhà mii-né sàà stná ñahàdìhì-nè càcu-ne.

Màsà nácání ini-ndà nansa ndenihì nèhivì ñuhivì yohó ndohó

¹⁷ Nacua nduú modo nì chitnùnì ini Dios cundoo-nda ñuhivì, ducán xiñuhu cundoo cuéyàà-ndà. Nacua iá-ndà na ní quìhi-nda ichì-yá, ducán xiñuhu quida-nda seguir. Divi palabra jaàn nduá cachí xì nsidaa nèhivì cahvi xi-yá. ¹⁸ Vàchi nú sà-ítúú seña xi Dios ìcà-ndà na ní quìhi-nda ichì-yá, dandu màsà nándúcú-ndá nansa ndutu ñà-jaàn. Te ducánì stná, nú cò seña mà ìcà-ndà na ní quìhi-nda ichì-yá, dandu màsà nándúcú-ndá nansa màcùtua ìcà-ndà. ¹⁹ Vàchi seña mà, nú itúá, ò nú có-ítúá, còò ni-ìñàha cuní cachàmà. Doco ñà-chivàha-nda ñà-nduá dandacú-yá, ñà-jaàn ndisa nduú ñà-ndiáá. ²⁰ Doco nacua nì sandoo iin iin-nda na ní quìhi-nda ichì-yá, divi ducán ni cùndóó ì-ndà.

²¹ Dava-nsia, có-ndòó-nsiá libre, fuerza quidáchúûn-nsiá nùù lamú xi-nsia, te ducán nìsa ìa stná quìvì nì quìhi-nsia ichì-yá. Doco màsà nácání ini-nsià sàhájàn; còò. Doco nú iá

nansa cui caquee-nsia libre, dandu chicá vaha ni quidá stná-nsià aprovechar. ²² Cunaha-nsiá, mate fuerza quidáchúún-ndá quidá inga nèhivì, doco nú ichì Stoho-ndà Cristu nduá nchícùn-ndà, dandu libre iá-ndà nùù mii-yá. Te divi ducán stná, nú nèhivì xicánúú libre nduu-nda vichi, dandu iá stná ana xinúcuáchí-ndá nùù-xí, divi mii-yá. ²³ Te sàni dānāá-yá sàhà-ndá. Ñàyùcàndüá, màsà cuáha-nda quida-nda chuun ni dāndácú ana nduú nèhivì ùún.

²⁴ (Pues sàhà nsidaájàn yùhù cachì xì-nsiá) ñà-nacua ndoo-nda antes na táñña ga quìhi-nda ichì-yá, divi ducán ni cúndóó ìi stná-ndà vichi, ñáni.

²⁵ Vichi cuàhìn càhìn sàhà ñahà cuàchì tàñña ga nandàhà. Còò ni-iñaha ni cachì Stoho-ndà Señor xí sàhà nècuàchìmà, doco sàhà gracia xi-ya, vātùni cahvi-nsia xì conseju sáhi mii-nsiá. Pues sàhámà cuàhìn cachì ñà-ndüá nihnú uun ini: ²⁶ chicá vaha iin-ni ni cúndóó-ndá nacua ndoo-nda vichi cahan yùhù, vachi tiempu ùhì nduá vichi. ²⁷ Ñàyùcàndüá, nú iá ñahàdihí-ndà, dandu màsà cátéstnàhà-ndà. Te nú còò ñahadihí-ndà, dandu chicá vaha màsà nándúcú-ndá nansa nandàhà-ndà. ²⁸ Doco nú ni nándàhà iin tiàa, màdì cuáchi nduá. Te ò nú ni nándàhà iin ñahà chii, màdì cuáchi nduú stná. Cuisiá mà mánì tnùndoho yàha-ne, te yùhù, có-cùnì ndoho guá-nsià.

²⁹ Cunaha-nsiá, mà vaxi ga cuàhà tiempu, ñáni. Ñàyùcàndüá, nú iá ñahàdihí-ndà, màsà cúnìhnú ini-ndà nduámà iin chuun chicá cahnú. ³⁰ Te nú sacu-nda (sàhà iin tnùndoho), màsà ndúlócô gà-ndà sàhájàn. Te nú cudù ini-ndà sàhà iñaha, màsà cútúxí ini-ndà chuun chicá ndiaá nduá. Te nú sàni

xiin-nda iin traste, màsà cúníhnú ini-ndà yáha ga xiñuhá nùu-ndà. ³¹ Te nú icúmí-ndá cuàhà chuun ñuhiví yohó, màsà ndúlócô cuàhà-ndà sàhájàn, vàchi ñuhiví yohó, icúmíâ ndañuhá.

³² Yùhù, có-cuní nacani cuahà inì-nsia sàhà ni-iñàha. Iin nèhiví còò nècuàchì vehe-xi, (mà úhì) nihnú ini-nè sàhà chuun xi Stoho-ndà Señor nansa quida-ne, te cudì ini-yà. ³³ Doco iin nècuàchì iá ñahàdihí-xi, chicá nacání ini-nè sàhà chuun xi ñuhiví yohó, vàchi nandúcú-nê nansa cudì ini ñahàdihí-nè. ³⁴ Daaní, iin nècuàchì ñahà sàni nandàhà, tucu quidá stná-nè nùu iin nècuàchì còò íi-xí. Nècuàchì còò íi-xí, (mà úhì) nihnú ini-nè chuun xi Stoho-ndà Señor, vàchi cuní-nè cundiaa-nè mii-né, te coo ndoo anima-nè, dandu cunduu-ne iin nèhiví íi xí-yá. Doco iin nècuàchì iá ìi-xí, chicá nihnú ini-nè chuun xi ñuhiví yohó, vàchi nacání ini-nè sàhà nècuàchì vehe-ne. ³⁵ Pues, nsidaa ñà-jaàn cachí xì-nsiá sàhà ñà-cunduu ñà-vàha xi-nsia, màdì sàhà-ñá cadì nùu-nsiá iin modo có-ndiá ìqué. Cuisì cuní quida-nsia ñà-ìá viì, te nìhì-nsiá cunucuachi víi-nsiá nùu Stoho-ndà Señor, màdiá coo iin ñà-mà cù chivàha-nsia.

³⁶ Pues ni cachí-ndà iá iin tiàa yáha ga cuní nandàhà xì ana cudì inì-te, te có-quidá víi-té ñà-ìá miá cahan-té. Pues nú ducán nduá xiñuhu coo, dandu vètùni quida-tè nacua nihnú inì-te, divi ñà-nandàhà-té xí-ñâ, màdì cuáchi cundua. ³⁷ Doco nú iin-ni sàni nacani vaha inì-te, te còò necesidad nandàhà-té, vètùni quidandee inì-te, cachí-te, dandu ñà-jaàn quidá víi-té. Iin-ni sàni nacani inì-te ñà-mà nándàhà-té, te amiga xi-te mà, señorita quida ìi-ñâ seguir cunduu-ñà. ³⁸ Ñàyùcànduá, (ndúilàjàn, vètùni iá): nú ni

nándàhà-té xí-ñâ, vátùni iá ñà-nduá quidá-te; te nú ni cachí-te mà nándàhà-té, vátùni quidá stná-te, doco chicá nsiha nduájàn nùu ingà mà. ³⁹ Iin nècuàchì ñahà sàni nandàhà, iin-ni icúmí-né coo-ne xì ìl-né ndè cachi sàa cui nècuàchìmà. Doco nú sàni xihì nècuàchìmà, dandu libre iá-nè nandàhà-né xì inga tiàa cudí ini-nè, cuisì-ní ni cundúú stná inga tiàa ma iin nèhivì xí Stoho-ndà Señor. ⁴⁰ Doco nú ni cachí-nè mà nándàhà gá-nè, dandu chicá ndiaha quea, tuxí ini yùhù. Te yùhù quidé cuenta chindéé stná Espíritu Ìl xí Dios sàxìnítnùní.

8

Màsà cáxi-nda ò cuxi-nda ñà-nduá chindóó nèhivì nùu ñà-nduá cahvi-né

¹ Vichi cuàhìn càhìn sàhà nansa quida-nda xi ñà-nduú ofrenda chindóó nèhivì nùu ñà-càhvi-né. Pues vihini cachí-ndà: “Nsidaa-nda ináhá vâha-nda (sàhà chuun jaàn)”. Doco nú ducán cachí-ndà ñà-ináhá cuàhà-ndà iñàha, dandu queámà na ian ndiaá gá-ndà tuxí ini-ndà. Doco nú cuú ndisa ini-ndà sàhà ñanìtnaha-nda, dandísá sàa-ndà cunduu-nda nèhivì ndiaá ndisa. ² Te nú tuxí ini-ndà ináhá cuàhà-ndà, dandu cumáni gá ñà-cundaà vâha ini-ndà nacua ndiá ìcà-ndà. ³ Doco nú cuú ini-ndà sàhà Dios, dandu mii-yá, ináhá ndisa stná-yà ndohó.

⁴ Ñâyùcànduá, ñà-yòhó nduá cachí sàhà ofrenda chindóó nèhivì nùu ñà-càhvi-né. Ináhá-ndá ñà-imindaa Dios iá, te còò ni-iñàha ndiaá figura iá ñuhivì yohó, ⁵ mate cuàhà gá ñà-nduá cachí nèhivì nduú ana cahvi-né ansivì ò ñuhivì, vâchi cuàhà iñàha cachí-nè nduú dios xi-ne ò stoho-nè. ⁶ Doco

nùù ndohó, imindaa Yua-nda Dios iá. Cuisì mii-yá nì quidavàha xi nsidaa iñàha, te xinúcuáchí-ndá nùù-yá. Te imindaa stná Stoho-ndà Jesucristu cahvi-nda, vàchi sàhà ndudu ìì xí-yá nì sàcòo nsidaa ñà-ìá, dècuèndè stná ndohó.

⁷ Doco màdì nsidaa nèhivì sánhì váha ini-nè sàhájàn. Vàchi dava nècuàchì xiníndísâ, quidá ìi-né cuenta ñà-dàcútiácú ndisa xi figura mà nduú ofrenda chindóo nèhivì nùá, vàchi antes ducán nìsa quida stná-nè. Ñàyùcàndùá, na xixí-né ofrenda mà vichi, nihnú ini-nè ñà-sàni cumanchá anima-nè nduá, vàchi tàñáha ga cutùha vaha-ne nacuni-nè sàhámà. ⁸ Pues, nàhà claru màdì xì ñà-ìtiácú-ndà icúmí-ndá ndee vaha-nda nùù Dios, vàchi nú sàni saxì-ndà iñàha, màdiá chicá ndiaá-ndà, te ò nú có-cùní-ndà caxì-ndà iñàha, iin-ni iá stná-ndà, (cóni xidá cuàchi-nda.)

⁹ Doco cuidadu ni cùndóo-ndá, vàchi mate iá derechu xi-nda (caxì-ndà ñà-yùcán), doco vihini coo iin nèhivì có-cùndáa inì-xi sàhámà, te vihini sàhà ndohó cuida cuàchi-ne. ¹⁰ ¿Índù modo?

Pues, ni cachí-ndà sàni xini iin nèhivì mii-nsiá nècuàchì ináhá guâ, te nì quihvi-nsia vehe ndé itá ñà-nduá cahvi néhivì, te ndoó-nsiá vehe ma, xixí-nsiá ofrenda xi-ñamà. Te nèhivì nì xini xì-nsiá mà, nú ni cùndúú-né iin nècuàchì có-cùndáa vaha inì-xi, vihini cuàhandee stná ini-nè caxì stná-nè ñà-jaèn. ¹¹ Ñàyùcàndùá, sàhà-ñá tuxí mii-nsiá ináhá guâ-nsiá (nansa quidá-nsiá), vihini dandáñúhú-nsiá anima ñanìtnaha-nsia, mate sàhà stná mii-né nì xihì Cristu. ¹² Ñàyùcàndùá,

có-queé víámà, vàchi nú ni quida-nda cuàchi nùù ñanìtnaha-nda ducán, dandu nùù stná Cristu nì quida stná-ndà cuàchi queámà, vàchi sàni

dátúcù-ndà sàxìnítnùnì nècuàchìmà ñà-có-sâà-nè cundaa vaha ini-nè. ¹³ Ñàyùcànduá, yùhù, nú cuàhàn iin ñanìtnahi quida-ne iin cuàchi sàhà ñà-nduá cuní caxí nì cùí, dandu chicá vaha màsà nunca caxí gué` ní-iin cuñu mà, còtó cuida cuàchi iin ñanìtnahi.

9

Nansa nì cachi Pablo xì nèhivì xítñùhu xi-né ñà-quidáchúúñ-né nahi dava ga nèhivì

¹ Yùhù, ¿amádi libre ié? ¿Amádi iin nècuàchì apóstol nduú stnái? Dècuèndè mii Stoho-ndà Jesús sàni xininùù stnái. Te mii-nsiá, ináhá stná-nsià nì quide chuun ndiaha xí-yá ndé ndoó-nsiá, te nì xinindisá-nsiá mii-yá. ² Vihini có-nàcúni dava nèhivì yùhù ñà-nduú ndise iin apóstol, doco mii-nsiá, ináhá vâha-nsia, vâchi ñà-sàhà yùhù sà-xiníndísâ-nsiá ichì-yá, divi sàhámà cundaa vaha ini-ndà ñà-nùù mii-yá sàni ñihítáhví` chuun quidé.

³ Vichi cuàhìn cachì iñàha xi-nsiá, vâchi ndoó dava nèhivì xítñùhu xí. ⁴ Pues, ¿amádi iá stná derechu xi-nsi (cahvi-nsi xì-nsiá) ñà-dacuxí-nsiá nsiùhù? ⁵ Te amádi iá stná derechu xi-nsi nandàhà-nsí, te cundaca-nsi iin ñahàdìhí-nsi nacua quidá stná ñani Stoho-ndà Señor, xì stná Pedro, xì stná dava ga nècuàchì apóstol. ⁶ Vihini tuxí ini-nsià ñà-cuisì Bernabé xì yùhù xínduu nèhivì còò derechu-xi; doco iá stná derechu xi-nsi naco-nsi chuun xì ñuhíví yohó, te quida-nsi cuisì chuun ì. ⁷ Vâchi ducán iá xì-nsí na ian quidá soldadu, màdì cuenta xi mii-té sâhàn-te guerra. (Còó.) Daaní, nacua quidá stná tè-ndiáà xì yutnù quisì vídì, saxí stná-te iin ùi-si; te ò nú quisì ndacá-te, iá stná derechu xi-tè cuhni-tè

tëndodo-sí coho-tè. ⁸ Te màsà cútúxí stná inì-nsia ñà-sàhà-ñá có-ndúí mii-yá, ñàyùcàndüá, có-ndiáá palabra cachî jaèn. Còó, vâchi divi ducán cachí stná ley ì ndé nì tiaa Moisés ⁹ nùù tutu ì, te nì cachi Dios: “Màsà cúñúhú ñunù yuhù buey na sânihni-sì trigu cóya”. Pues, nâhà claru, màdi sâhà-ñá màni guá quisi mà nùù-yá nduá dîsâhà-xí nì câchî-yà ducán. ¹⁰ Còó, sâhà ndohó nì cachi-yà ducán, (vâchi ejemplu) nduá, te cuní cachàmà ñà-ndiá ìcà coo tnùndé ini xî nècuàchì (chináhá palabra ì) ñà-nihî-né iin algu, divi nacua iá stná xî iin nècuàchì xitú, te ò iin peón dacóyo nùni, nihnú ini-nè nihî stná-nè iyuhá. ¹¹ Te nsiùhù, nú sàni cachitnùhu-nsi xî-nsiá meru palabra cutiacu ndiaha anima-nsià, dandu amádi iyuhu nduá nú ni cuáha-nsia nsiùhù iyuhu ñà-cutiacu-nsi ñuhiví yohó. ¹² Te nú ndoó nèhivì dava ga iá derechu-xi càcàn-nè ñà-jaàn nùù-nsiá, dandu ¿amádi chicá iá stná derechu xi nsiùhù sâhà ñà-jaàn?

Doco còó; có-xícàn-nsi ni-iñàha nùù-nsiá, mate iá ndisa derechu xi-nsi. Cuisi quidándéé ini-nsi, còtó nú ni càcàn-nsi iñàha cadiàmà nùù nèhivì, te mà cúníndîsâ gá-nè razón ndiaha xí Cristu.

¹³ Ádi sâ-ìnáhá stnâ-nsià nansa xíquida dùtù quida-xi chuun ì veheñùhu (xi nècuàchì raza Judea), xixí-né promesa sâà yucán. Vâchi dùtù xinúcuáchí nùù mesa ì ndé xîxìn quisi nduú promesa, níhî-né iyuhu cuñu mà. ¹⁴ Ñàyùcàndüá, nâhà claru sàni chitnùní ini Stoho-ndà Señor ñà-dúcán quida stná nèhivì cachitnùhu razón ndiaha, divi sâhà chuun quidá-némà icúmî-nè nihî stná-nè ñà-cutiacu-nè. ¹⁵ Doco yùhù, cóni xíquèn ñà-jaàn nùù-nsiá, mate iá derechu xi. Ni màsà

cútúxí stná inì-nsia a tiaí carta yohó ñà-quidé reclamu ñà-ndùú derechu xi. Còó, chicá vaha dihna ni cuí, te (màdiá quideàjàn), vachi nú ducán, dandu mà cúí gá cachì xì nèhivì ñà-ndúá cudí guá inì cachì xì-né, (divi ñà-có-xìquèn ni-iñaha).

¹⁶ Ñà-ndáà nduá, razón ndiaha xí Dios nduá cachitnùhi; doco có-nìhnú inì camáni nèhivì yùhù sàhámà, vachi nihnú inì ñà-fuerza cachitnùhi palabra mà, te ndahví (gà cuú inì) nú màsà cáchitnùhi razón ndiaha ma. ¹⁷ Ñàyücàndúá, nú cuisì yùhù nì chitnùnì inì cacanui xì palabra mà nì cùí, dandu vihini coo ñà-cunduu nahi raya xi. Doco nú nihnú inì ñà-fuerza quide chuun ma, dandu sàhàjàn cundaà ini-ndà iin chuun ì nì nihí nùù mii-yá nduá. ¹⁸ Doco te nú ducán nì nihí chuun ma, dandu ¿índù iñaha cunduu tnùmanì nihitáhvi? Pues, divi ñà-uun-ni cachitnùhi xì nèhivì razón ndiaha xí Cristu, te có-quiyáhvi, mate iá derechu xi càquàn, doco có-xìquèàn nùù-né.

¹⁹ Yùhù, libre ié; còò ni-iin ana cachi xí nansa quide. Doco nihnú inì ñà-ié` sujetu nùù nsidaa nèhivì áma vihini sàà stná-nè cunchicùn-nè ichì mii-yá. ²⁰ Yùhù, voluntad xi chívaha stnáì estilu xi nècuàchì raza-xi Judea na hora cutnáhì xì-né, áma sàà dava-ne cunindisá stná-nè. Ñà-jaàn nduá quidé mate nùù yùhù có-ndiáá gà ley sànhaha xí-némà, doco voluntad xi mií nchícùàn áma sàà stná dava-ne cunindisá stná-nè. ²¹ Daaní, nú ié` cutnáhì xì nèhivì có-nchícùn estilu xi ley mà, dandu có-nchícùn stnáì-ñà, áma (chíndéé stná mà) ñà-cunindisá stná dava-ne ichì-yá. Doco màsà cúníhnú inì-nsia ñà-ndúú iin nèhivì còò ni-iin ley xi Dios nùù-xí; còó, vachi nchícùn ndisa

stnái ley xi Cristu. ²² Daaní, na ié` cutnáchî xî nèhivì mà-fuerte anima-xi, dandu quidá stnái na quidá mii-né, áma níhì` dacuní stnái dava-ne ichì váha. Vâchi ducání quidé xî nsidaa nèhivì: nacua quidá mii-né, ducán quidá stnái, áma sàà stná-nè càcu anima-nè. ²³ Nsidaa ñà-jaàn quidé sàhà-ñá chicá quee tnũñuhu xî razón ndiaha xí-yá, dandu nihítáhvi stnái iin ñà-ndiaha sàhà palabra mà.

²⁴ Sà-ínáhá-nsiâ, na xinú tècuachi carrera, cuisì imindaa-té níhì xî premiu, mate cuáhà-té nì dàdàvá stnahá-te. Pues ducání iá stná xî ndohó, xiñuhu cuàhandee ini-nda, dandu nihítáhvi stná-ndà nùù-yá. ²⁵ Daaní, nú cuàhàn tècuachi ma dadavá stnahá-te ducán, xíndiaa stná-te mii-té, có-quidá ndevàha-tè xî mii-té (áma níhì-té cóo fuerte-te). Te ¿índù chuun? Divì sàhà-ñá cuní-te nihì-té (iin premiu tii) mà cúnáhá ni-iin ratu, iin sìcàté ndahà cuì yutnù cuñuhu dìni-té. Doco ndohó, iin corona ndiaha mà nunca cutuhú nduá nihì-ndà nú ni cuàhandee ini-ndà (cunchicùn-ndà mii-yá). ²⁶ Ñàyùcànduá, yùhù sáhandee cahnú inì, nahi tè-xinú carrera, doco ináhî índù nùù-xí cuàhìn. Te na quidá stná tècuachi ídiquí box, ducán sáhandee stná inì, doco có-ídiquí uin; ináhî ñà-nduá quidé. ²⁷ Sadí nùù ñà-xíhoé quide. Có-sâhi ñà-quida ndevàhi xî mií, còtó mà nátùì guè nùù mii-yá mate cuáhà gá sàni càhìn xî nèhivì dava ga sàhà ichì-yá.

10

Màsà cáhvì-ndá figura nahi nìsa quida nèhivì Israel sàna na ní caquee-ne ñuu Egipto

¹ Ñáni, cunî cundaà inì-nsia nansa nì cuu xi nèhivì sàhana, nsidanicuú-né (nì chindee Dios-nè), nìsa xìca-ne tìxi còndàhvì iin vïcò xí-yá, te nsi-daa-né nì yàha uun stná-nè mahì mar yucán. ² Ñàyücàndüá, na ian cùù-xì-ndà na cuhî-ndà, ducan quida-nda cuenta sàhà mii-né na ian nì cuhî stná-nè tìxi vïcò mà xì ini mar mà, te ducán nì nanduu-ne nèhivì xí Moisés. ³ Daaní, iin-ni nìsa itiacu stná nsidaa-né ñà-ndüá nì sàhatahvì Dios-nè, ⁴ te iin-ni nìsa xihì stná-nè tècuì ndiaha, divi tècuì nì cana nùù iin cavà. Te cavà mà, seña nì sandua nahi Cristu, vàchi nì cutnahá stná-yà xì-né ichì cuàhàn-nè. ⁵ Pues mate ducán nì cuu xi-né, doco cóni ndóo ini Dios xì modo xi-ne, te ñàyücàndüá cuàhà sàstnùhù-né nì xihì nùù yucù yucán.

⁶ Cunaha-nsiá, nsidaa ñà-ndüá nì cuu xi nèhivì sàhana ma, divi sàhà-ñá cundaà ini ndohó vichi ndüá, màdí nchihò stná ini-ndà quida chicuéhè-ndà na ian nì quida mii-né. ⁷ Ni màsà cáhvì stná-ndà figura na ian nì quida dava-ne, vàchi ducán nacání tutu ì: “Nì sàcùndoo-ne nì xixi-ne, te nì xihì-ne, dandu después nì ndacuita-ne nì itasaha-né (nùù figura xi-ne)”, cachá. ⁸ Ni màsà cáhàn-ndà xì ana cóni nándàhà xì-ndà nacua nìsa quida dava nècuàchì yucán, vàchi después nì xihì òcò ùnì mil-nè iin quìvì-ní. ⁹ Ni màsà quídá canúú-ndá ñà-có-cùnì Stoho-ndà Señor, vàchi ducán nì quida dava-ne, te sàhájàn nì ndecoyo cuàhà còò, nì tñii-siné, te nì xihì-nè. ¹⁰ Ni màsà cáhàn ndiaa-ndà (dìquì-yá) nacua nì quida dava-ne, te nì ndañuhu cuàhà-né nì quida ángel xi-ya.

¹¹ Cunaha-nsiá, nsidaájàn nì cuu xi nècuàchì

sànaha ma sàhà ñà-nì cúndáà ini-ndà (màsà quídá stnâ-ndà ducán). Vàchi divi sàhà ndohó nì tiaa nsidaámà nùù tutu ìì sàhà-ñá cundaà ini-ndà nansa quida-nda quìvì vichi na xínu tiempu. ¹² Ñàyùcàndùá, nú nihnú ini-ndà sà-íá vâha-nda nùù Dios, dandu ni caquín-ndà cuidadu còtó sàà-ndà quida stná-ndà iin cuàchì có-nìhnú ini-ndà. ¹³ Nsidaa ñà-ndùá yâha-nda vichi, cuisì ñà-ndòhó stná nsidanicuú nèhivì ñuhìví nduá. Te vâtùni cahvi viì-ndà xì-yá ñà-mà cuâha-ya cuu xi-nda ñà-ndùá mà cúndéé ini-ndà sàhà-xí. Còó, vâchi (nú cuâhàn-ndà quida-nda iin cuàchì ni cuí), dandu siempre datúi Dios nansa càcu-nda nùájàn sàhà-ñá vâtùni quidandee ini-ndà. ¹⁴ Ñàyùcàndùá, cuidadu ni cúndóó-nsiá, ñani màní; màsà nunca cahvi-nsiá ni-iin figura.

Cuisì nùù Dios ni cuâha-nda promesa xi-nda; te màsà cáxi-nda ò cúxí-ndá ñà-ndùá nì chindoo nèhivì nùù figura

¹⁵ Cuàhìn cachì xì-nsiá iñàha, te mii-nsiá cachi-nsiá xí, amádi ndisa á coó, vâchi quidé cuenta xínduu-nsia nèhivì cundáà inì-xi. ¹⁶ Na (nacuítáhvi-ndà, xihì-nda) ñà-ñùhú copa ndiaha ma, te naquímànì-ndà mii-yá. Pues ducan quida-nda, te nihnú ini nsidaa-nda ñà-sàhà ndohó nì xitià nùù-yá. Te na xixí stná-ndà pan ìì, dandu iin-ni nihnú stná ini nsidaa-nda nansa nì sàha-ya iquìcúñú-yà (sàhà-ndà). Sà-ìnáhá-nsiâ nsidaájàn. ¹⁷ Ñàyùcàndùá nahi imindaa nèhivì sàni nanduu nsidaa-nda, mate cuâhà-ndà ndoó, vâchi iin-ni pan (ìì) xixí nsidaa-nda.

¹⁸ Cundehè-nsiá nansa xíquida nècuàchì raza Israel nú sàni sàha-ne iin quisì nduú promesa, te

ni xihì-si nùù mesa ìi, dandu después saxí-né cuñù-si. Pues sàhà ñà-sàxí-né promesa mà, nàhà xicà xínduu stná-nè ana (nihnú ini xì religion mà). ¹⁹⁻²⁰ Pues cachí nsidaájàn xì-nsiá, doco có-cùní cachàmà ñà-ìtiácú ndisa figura cahvi nèhivì có-ìnáhá xí Dios, ni có-cùní cachi stná ñà-ndiáá ndisa promesa sáha-neñà. Còó, doco cunaha-nsiá, iá ndisa ana dìnúù-xí sáha-ne promesa xi-ne. Divi nùù ñà-malu sáha-neà, màdì nùù Dios. Te yùhù, có-cùní dahuin cunihnu ini-nsià quisi mà. ²¹ Vàchi còò permisú cuitahví-ndà coho-nda copa ìi xí Dios, te después coho stná-ndà ñà-nduá sáha-ne ñà-malu; còó. Vàchi còò permisú cuxi-nda pan ìi xí Dios, te después cuxi stná-ndà ñà-dàcùxí-nèsi. ²² Mii-nsiá, ¿a ndísá cuní-nsià dacuidà ini-nsià Stoho-ndà Dios ducán? ¿A tuxí ini-nsià chicá fuerte-nsià nùù-yá? (Doco mà ndísá.)

²³ (Ñà-ndáà nduá), libre iá-ndà quida-nda nacua cudí ini-ndà, doco (xiñuhu nsinuu ini-ndà) màdì nsidaa iñàha nduú iin ñà-vàha. Libre iá-ndà, cachí-ndà, doco màdì nsidaa iñàha nduú iin ñà-cuàhàn chindee xi-nda. ²⁴ Ñàyùcànduá, màsà nándúcú-ndá ñà-nduá cudí ini-ni mii-nda; chicá ndiaha nanducu-nda nansa chicá yàha vaha ñanìtnaha-nda.

²⁵ Nsidaa cuñu dicó tè-dicó yàhvi, vètùni caxì-ndàñá. Còò necesidad nacani ini-ndà ndàcàtnùhù-ndà sàhámà, ²⁶ vàchi Stoho-ndà Señor nduú stoho nsidanicuú iñàha iá ñuhiví yohó.

²⁷ Daaní, na cánà-ndà cùhùn-ndà iin vicò iá vehe iin tiàa có-xiníndísá-xí-yâ, te cudí ini-ndà cùhùn-ndà, dandu vètùni caxì stná-ndà nsidaa ñà-nduá taxí nècuàchìmà; ni màsà

ndácàtnùhù-ndà sàhà comida mà; màsà nácání ini-ndà sàhá. ²⁸ Doco vihini cachi iin nèhivì xì-ndà: “Cuñu yohó, promesa nì sandoo nùù figura cahvi-né nduá”. Pues nú ducán, dandu sàhà nècuàchìmà màsà cáxi-nda cuñu mà, còtó cuduchi ini-nè, vèchi vihini quida-ne cuenta nduájàn iin cuàchi. ²⁹ Mate có-quidá mii-nda cuenta ducán, vihini nihnú ini mii-né ducán.

Doco ndohó, vihini cachi-ndà ñà-libre iá-ndà, te màdiá fuerza icúmí-ndá quida-nda ñà-nduá cuní inga nèhivì cachí ì gá inì-xi. ³⁰ Vèchi naquímànì-ndà Dios sàhà ñà-nduá saxí-nda, ñàyùcànduá cò ñà-dìsàhà-xí cundoo nèhivì cuìtnùhu-nèndó sàhà ñà-nduá saxí-nda. ³¹ (Vihini cachi-ndà ducán, doco de todos modos), nsidanicuú ñà-nduá quida-nda, sàhà ñà-nì quèé gá tnùñuhu ndiaha xí Dios ni cúnduá, a ducán saxí-nda ò xihì-nda iñàha, te ò ndéni iñàha ni quida-nda. ³² Màsà dácúduché ini-ndà ni-iin nèhivì, a ducán nduú-né iin nècuàchì raza Judea, ò iin nèhivì inga raza (có-xìníndísâ), te ò iin nèhivì cahvi víi xi-yá. ³³ Iin-ni ni quidá stná-nsià nacua quidá yùhù, có-nàndúquí ñà-cudiì inì míí, cuisì-ní quidé lucha ñà-màsà cúduché ini nèhivì sàhí, dandu vihini sàà stná-nè càcu anima-nè.

11

¹ Ñàyùcànduá, nacua quidá yùhù, ducání quida stná mii-nsiá, vèchi divi Cristu nduú ana nchícuìn.

Nansa xiñuhu quida nècuàchì ñàhà na natácá-ndà

² Cuaha-ni quidá-nsiá, ñánì, vèchi iin-ni nsinúú inì-nsia yùhù, te nsinúú stná inì-nsia palabra nì cachì xì-nsiá ñà-chivàha-nsia. ³ Te vichi cuní cundaà inì-nsia ñà-divi Cristu nduú ana dandacú

nùu nsidaa nècuàchì tiàa, te nècuàchì tiàa nduú ana dandacú nùu nècuàchì ñahà, ducaní nacua dandacú stná Yua-nda Dios nùu Cristu. ⁴ Cunaha-nsiá, có-nduá ducán càcàn tàhvi iin tiàa nùu Dios nú ñuhú-né mbelu, ni mà váha cachitnùhu stná-nè razón xi-ya nú ñuhú-néàmà, vèchi có-nduámà tnùñuhu xí dìni-né. ⁵ Doco nècuàchì ñahà, nú xícàn tàhvi-né, ò cachitnùhu-ne razón xi-ya, te có-îdàhvi dìni-né ni-iñàha, dandu xiñuhu cucahan núu-né sàhà dìni-né, vèchi davani queámà na ian sàni dáté tehe-né. ⁶ Vèchi nú có-îdàhvi dìni-né ni-iñàha, dandu chicá vaha ni dáté cuati dìni-né. Te nú ni cúcáhan núu-né dáté cuati-né, ò dáté tehe-né, dandu xiñuhu ni cúdàhvi dìni-né. ⁷ Iin nècuàchì tiàa, có-xiñùhù cudàhvi dìni-né, (na xícàn tàhvi-né), vèchi nacua iá mii-yá ducán nì quidayucun-yàné, ñàyùcànduá, xiñuhu tavà-né tnùñuhu xí-yá; doco nècuàchì ñahà, tnùñuhu xí nècuàchì tiàa tavá-né, ñàyùcànduá (xiñuhu ni cúdàhvi dìni-né). ⁸ Vèchi màdi (iin iqui) nècuàchì ñahà nì cùyúcùn nècuàchì tiàa. Còó. Iqui tiàa nì cuyucun nècuàchì ñahà. ⁹ Te divi sàhà-ñá chindee-né iì-né, ñàyùcànduá nì sàcòo-ne, màdiá nì sàcòo tiàa ñà-chindee-né nècuàchì ñahà. ¹⁰ Ñàyùcànduá, xiñuhu cudàhvi dìni nècuàchì ñahà, te cundumà seña ñà-íá ana dandàcù-xì núu-né. Te sàhà stná (indéhe) ángel xi Dios, ñàyùcànduá xiñuhu quida stná-nè ducán. ¹¹ Doco có-càchí ñà-cuisì nècuàchì tiàa nduú ana ndiáá, ni có-càchí stná ñà-cuisì nècuàchì ñahà ndiáá stná; còó, vèchi nú ndoo-nda nùu Stoho-ndà Señor, dandu iin-ni xiñuhu stnahá nsidaa-nda. ¹² Ñàyùcànduá, mate iin (iqui) nècuàchì tiàa nì sàcòo nècuàchì ñahà, doco vichi nècuàchì ñahà nduú ana datúinuù xì nècuàchì tiàa. Doco cu-

naha-nsiá, mii Dios nduú ana chítnùnì inì-xi sàhà nsidanicuú iñàha.

¹³ Mii-nsiá cachi-nsià xì' nansa tuxí inì-nsia: ¿a vátùni iá cahan-nsiá nú ni cacán tàhvi iin nècuàchì ñahà nú uun-ni iá dìni-né? ¹⁴ Pues, nsidaa-nda, ducání ináhá-ndá cucáhán nùu iin nècuàchì tiàa nú ni ndunaní ididíni-né. ¹⁵ Doco nècuàchì ñahà, còó, cuàhà gá cudú ini-nè nú naní ididíni-né, vèchi na iñàha ídàhvi dìni-né nduá, te ducán ni nihítàhvi-né coo-ne. ¹⁶ (Pues ñà-jaàn nduá cachí xì-nsiá), doco nú có-ndôo ini iin nèhivì xì palabra yohó, dandu ni cúnáhá-nê cuisì ñà-jaàn nduú estilu xi-nda, te divi ñà-jaàn nduú stná estilu xi nsidaa gá nèhivì cahvi xi Dios.

Nansa ni cachi Pablo xì nècuàchì ñuu Corinto ñà-có-quidá víi-né na nacuitàhvi-né Cena ì xì Stoho-ndà Señor

¹⁷ Vichi cuàhìn cachì xì-nsiá iñàha, doco màdiá ndeníhí vèhi mii-nsià nduá; còó, vèchi cunaha-nsiá, có-queé víi na natácá-nsià; mal queá. ¹⁸ Primeru cuàhìn càhìn xì-nsiá sàhà-ñá tucu tucu nihnú ini iin iin grupu-nsià, vèchi ducán cachí nèhivì xì', te tuxí inì vihini ñà-ndáa ndua. ¹⁹ Vèchi vihini cachi stná-ndà ñà-ìcúmí coo itnii grupu nùu-nsiá sàhà-ñá cundaà vaha ini-ndà ana xínduu nècuàchì chicá ndiaá, (doco màdi ñà-cáhàn sàhnù-ndà cundujàn). ²⁰ Ñàyùcàndùá, yùhù cachí, màdiá nacuitàhvi ndisa-nsia Cena ì xì Stoho-ndà Señor nduá na natácá-nsià jaàn. ²¹ Vèchi cada iin iin-nsia, yèchì quesáhá-nsiá xixí-nsiá ñà-nduá nihí iin iin-nsia, te dava ga nèhivì, ni có-sàa comida xi-ne, te dava ga-nè, dècuèndè xihí-né. ²² Cunaha-nsiá, vehe-nda nduú lugar ndé ndiá ìcà-ndà cuxi-nda ducán. Màsà

quidá-ndá relaju na natácá-ndà, vèchi nèhivì xí Dios xínduu-nda. Ni màsà dándûcáhán-ndá ñanìtnaha-nda nduú nècuàchì ndahví. Pues, ¿nansa tuxí inì-nsia? ¿A cuáhìn ndenihi vèhi-nsià sàhà ñà-ndùá quidá-nsiá? Còó, mà quidéà.

Nansa nì quida Jesús Cena ì primeru

²³ Nùù meru mii Stoho-ndà Jesús nì nìhí palabra nacání nansa nì quida-ya na ní sanduu ñuú quivì nì cahìn-teyá. Te divi palabra yucán nduá sàni nacani xì-nsiá, nansa nì tnii-ya pan, ²⁴ te nì naquimani-yá (Yua-yá) sàhà-ñá, dandu nì dàcuàchí-yáñà, te nì cachi-yà: “Nahi iquìcúñú mii nduá yohó, te divi iquìcúñù nduá sáhatahví sàhà mii-nsiá. Te nacua quidé vichi, divi ducán icúmí-nsiâ quida stná-nsià sàhà-ñá nsinuu inì-nsia yùhù”, nì cachi-yà. ²⁵ Daaní, na ní nsihi nì xixi nsidaa-né, dandu nì tnii-ya pocillu, te nì cachi-yà: “Ñà-ñùhú pocillu yohó nduú seña xi ichì saa nacóí cunchicùn nèhivì, vèchi nahi nì nduá. Te cada coho-nsia ndutè yohó, dandu nsinuu inì-nsia yùhù”, (nì cachi Stoho-ndà Señor). ²⁶ Te ndisa, cada xixi-nda pan mà, te xihì-nda ndutè ì mà, ñà-jaàn nsinúú ini-ndà ñà-nì xihì-yà (sàhà-ndà), te iin-ni icúmí-ndá quida-nda ducán dècuèndè cachi sàà quivì naxicocuíñ-yà.

²⁷ Ñàyùcàndùá, nú cuní-ndà nacuitahvì-ndà cuxi-nda pan xi Stoho-ndà Señor, ò coho-nda yà-ì xí-yá, dandu màdiá nansa ni nì cui ni quida-ndañá, vèchi nú ducán, dandu cuàchi cundua, vèchi ñà-cóni chívàha-nda tnùñuhu xí iquìcúñú-yà xì nì-yá nduá. ²⁸ Ñàyùcàndùá, xiñuhu nacani vaha ini-ndà, te ndundoo anima-ndà,

dandu vātùni nacuitahvì víi-nda pan mà, te coho-nda yà-ìl mà. ²⁹ Vàchi nú có-nìhnú ini-ndà pan mà nduú nahi cuerpu xi-ya xìxì-ndà, te xihí stná-ndà yà-ìl mà, dandu dacuidá cuàchi-nda mii-nda na quida-nda ducán. ³⁰ Pues, divi ñà-jaàn nduú meru ñà-dìsàhà-xí cuhí cuàhà-nsiá, te ndohó-nsiá quidá cuèhè; dècuèndè sàni xìhì stná dava-nsia. ³¹ Chicá vaha nacani vaha ini-ndà, te ndundoo vii anima-ndà antes, dandu mà níhì-ndà castigu. ³² Doco te nú níhì-ndà iin castigu nùù-yá, divi ñà-sàha-yàndó conseju nduájàn sàhà-ñá màsà ndáñúhú dahuun-nda nahi dava ga nèhivì ñuhivì.

³³ Ñàyùcànduá, na natácá-nsiá, cundiatu-nsia cundoo nsihi-nsia, ñáni, dandu vātùni cuxi-nsia. ³⁴ Doco nú xihì ndisa iin nèhivì doco, dandu chicá vaha ndè vehe-ne ni cuxí-né, te màdiá nihì-nsiá castigu na natácá-nsià cundua. (Ñà-jaàn nduá cachí xì-nsiá vichi) ndè cachi nasai yucán, dandu ndatnuhu gué` xì-nsiá sàhà chuun iá gà.

12

Nansa iá ñà-nduá níhitàhvì ndiaha-nda cutáhvi-ndà nùù Espíritu Ì

¹ Yùhù cuní cundaà ini-nsià sàhà ñà-nduá níhitàhvì ndiaha-nda nùù Espíritu Ì, ñáni.

² Sà-ìnáhá-nsiâ nansa nì saquida-nsia antes na táñaha ga cunindisá-nsiá mii-yá, cuisì nacua nìsa cachi nèhivì xì-nsiá, ducán nìsa quida-nsia, nìsa cahvi-nsiá cuàhà figura xì yùù, mate có-câhàn mà.

³ Ñàyùcànduá, cuní cundaà inì-nsia palabra yohó: nú ndisa Espíritu Ì xí Dios nduú ana chindéé xí-ndá câhàn-ndà, dandu mà nunca cachi-ndà

sàhà Jesús ñà-có-ndiàá-yà. Te davani stná, nú màsà chíndéé Espíritu Ì ndohó, dandu mà cúí cachi-ndà: ñà-cuìsì Jesús nduú Stoho-ndà Señor (dandacú inicutu).

⁴ Cunaha-nsiá, nsidanuu clase ñà-ndiaha sàni ñihítáhvi-ndà nùù-yá, doco imindaa Espíritu Ì xí-yá nduú ana nì dácútáhvi xì-ndàñá. ⁵ Te cuàhà gá stná modo xinúcuáchí iin iin-nda nùù-yá, doco imindaa-ní Stoho-ndà Señor nduú ana xinúcuáchí-ndá nùù-xí. ⁶ Te cuàhà gá stná chuun ndiaha quidá Dios ini anima iin iin-nda, doco imindaa-yá nduú ana quidà-xì nsidaájàn. ⁷ Te iin iin-nda sàni ñihítáhvi nansa chindee ndiaha Espíritu Ì ndohó sàhà ñà-vàha xi nsidaa-nda. ⁸ Dava-nda, sàni ñihítáhvi-ndà ñà-càhàn nchichí-ndà. Te dava-nda, sàni ñihítáhvi-ndà ñà-cundaà tui ini-ndà, doco mismo mii Espíritu Ì nduú ana chindéé xí-ndá ducán. ⁹ Daaní, dava tu-nda, nùù mismo Espíritu Ì sàni ñihítáhvi ndiaha-nda cucumi váha-nda fe; te dava tu-nda, nì ñihítáhvi-ndà dandúvaha-nda nèhivì, doco mismo Espíritu Ì nduú ana nì sàhatahvi xì-ndà ducán. ¹⁰ Te ò vihini nì ñihítáhvi-ndà quida-nda milagru ndiaha, te ò cachitnùhu-nda ñà-ndùú razón ndiaha xí-yá. Te dava ga tu-nda, vátuni cundaà ini-ndà a díví Espíritu Ì, ò iin ñà-malu nduú ana quida-xi iñàha. Daaní, dava tu-nda, tùha-nda càhàn-ndà inga dàhàn sàà, te dava ga tu-nda cachitnùhu-nda nansa cuní cachi dàhàn sàà mà. ¹¹ Doco nsidanicuú ñà-nduá nì ñihítáhvi-ndà mà, divi Espíritu Ì nduú ana chindéé xí-ndá quida-nda ducán, te

iin iin-nda níhítáhvi-ndà según nansa chítùnìní ini-yà cuàhatahvì-yándô.

Nahi iquìcúñú mii-yá xínduu nsidaa-nda

¹² Ndohó, iá ndahà-ndà, te iá sàhà-ndà; cuàhà iñàha sàni nìhì iquìcúñú-ndà cucumiá, doco mindaa cuerpu xi-nda nduá. Mate cuáhà iñàha quidá, doco imindaa-ní cuerpu nduá. Pues, ducán iá stná Cristu xì ndohó na ian ndohó xì iquìcúñú-ndà.

¹³ Vàchi nsidanicuu-nda, nahi iin-ni cuerpu xi mii-yá sàni nanduu-nda na ní nduhii anima-ndà nì quida Espíritu Ìì xí-yá. Vàchi iin-ni Espíritu Ìì sàni nìhítáhvi ndiaha nsidaa-nda, ò xínduu-nda nècuàchì raza Judea, te ò nècuàchì inga raza, có-quidámà, ò xínduu-nda nècuàchì libre, te ò nècuàchì ndoó ana dândàcù-xì núù-xí.

¹⁴ Sà-ìnáhá-ndá, iá ndahà-ndà, iá sàhà-ndà; màdì uun-ni iá iquìcúñú-ndà. ¹⁵ Pues (nú ni cuí càhàn) iin sàhà-ndà, vihini cachà: “Còó; yùhù, có-nduì iin ndahà, ñàyùcànduá, có-nduì cuerpu yohó”. Pues mate ducán ni cachá, doco iin-ni nduá sàhà-ndà. ¹⁶ Te nú ni cachí stná tùtnù-ndà: “Còó, yùhù, có-nduì iin nduchìnúù, ñàyùcànduá có-nduì cuerpu yohó”. Pues, mate ducán ni cachá, doco divi iin-ni nduá tùtnù-ndà. ¹⁷ Vàchi nú cuisì nduchìnúù-ndà ni cúndúú inicutu-nda, dandu ¿nansa cui tiacu-ndà? Te nú cuisì tùtnù-ndà ni cúndúú-ndá, dandu ¿nansa cui sahan iñàha dìtni-ndà? Mà cúí. ¹⁸ Ñàyùcànduá, sàni quidavàha Dios iquìcúñú-ndà xì nsidaa ñà-nduá xichúân, te nsidaámà iá chuun quidá según nansa nì chitnùnìní ini-yà. ¹⁹ Vàchi nú cuisì iin-ni chuun ni cuí quida cuerpu xi-nda, dandu mà cúndúú

ndisa-nda nèhivì. ²⁰ Doco còó, mate iin-ni cuerpu xi-nda nduá, doco nsidanuu clase chuun quidá.

²¹ Ñàyùcànduá, có-íá vaha cachi nduchínúù-ndà xì ndahà-ndà: “Có-xiñùhí mii-ní”. Ni mà váha cachi stná dìni-ndà xì sàhà-ndà: “Có-xiñùhí mii-ní”.

²² Còó, vachi mate íá dava xaan xi-nda tuxí ini-ndà có-xiñùhù guá, doco nahnú chuun quidá. ²³ Te

nú íá ndé tuxí ini-ndà mà vícò íá, divi jaèn chicá ndiaá-ndà, te saquín-ndà cuidadu sàhà-ñá màsà cúcáhán núù-ndà. ²⁴ Vachi ndé vico-ni íá, có-xiñùhù (cundiaa guá-ndàñá).

Pues ducán nì chitnùnì ini Dios coo cuerpu xi-nda sàhà-ñá chicá cundiaa-ndà ndé xi-nda có-ndiaá cachí-ndà mà.

²⁵ Dandu nsidaa ndahásáhà-ndà, icúmíá chindee tnahá, te iin-ni coo vii iquicúñú-ndà. ²⁶ Vachi

mate imindaa lugar xi cuerpu-ndà ndohó, doco inii iquicúñú-ndà cuú stná sentir. Te nú cudî ini iin xaan xi-nda nahi ndahà-ndà, dandu inii cuerpu xi-nda cudî stná inià.

²⁷⁻²⁸ Pues vichi cachí xì-nsiá ñà-nahi iquicúñú Cristu xínduu nsidaa ndohó nècuàchì cahvi xi-yá, te iin iin-nda sàni sàhatahvì-yá chuun quida-nda núù-yá nacua quidá sàhà-ndà, ò ndahà-ndà. Di-hna nsiùhù nècuàchì apóstol sàni nihítahvì-nsí ñà-cacanu-u-nsi quida-nsi chuun xi-ya. Daaní, nchícùn gà ana xínduu nècuàchì cachítnúhu razón ndiaha xi-yá. Daaní, nchícùn gà nècuàchì chináhá palabra ì. Daaní, ndoó stná nècuàchì quidà-xì mi-lagru, xì stná nècuàchì dandúvaha xi-nda. Te ndoó stná nècuàchì xicánúú chindéé xí ñanìtnaha-xi, xì stná nècuàchì dandacú, xì stná nècuàchì cáhàn inga dàhàn sà. ²⁹ Pues, nàhà xicà màdì nsi-daa-nda ni níhì-ndà chuun cunduu-nda apóstol; ni

màdì nsidaa-nda tùha-nda cachitnùhu-nda razón ndiaha xí-yá, te màdì nsidaa stná-ndà tùha-nda chinaha-ndà nèhivì; còó. Ni màdì nsidaa-nda quida-nda milagru, ³⁰ ò dandúvaha-nda nèhivì. Ni màdì nsidaa stná-ndà cáhàn-ndà inga dàhàn sàà, ni mà túha nsidaa-nda cachitnùhu-nda nansa cuní cachi dàhàn sàà mà. Còó. ³¹ Doco de todos modos, iin iin-nda xiñuhu cudìi cuáhà ini-ndà nìhìtáhvi-ndà más gà ñà-chicá ndiaha sàni cachì mà. Doco cunaha-nsiá, iá inga ichì chicá nsiha cunchicùn-ndà, te vichi cuàhìn cànìn xì-nsiá sàhámà.

13

Divi ñà-cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà nduú ichi chicá nsiha

¹ Ni cachí-ndà sàni nìhìtáhvi-ndà cáhàn-ndà nsidanicuú dàhàn ñuhiví xì ndè stná dàhàn ángel, doco nú có-cuú stnahá stná ini-ndà sàhà-ndà, ni mà cúndiáá nsidaámà, vàchi ducán queé ñà-cáhàn-ndàmà (nahi ruidu-ni), na ian cadi úun iin càa, ò iin platillu. ² Te ò vihini sàni nìhìtáhvi-ndà cachitnùhu-nda razón ndiaha, te sànihì stná ini-ndà sàhà nsidaa chuun nsiha chicá dèhé, te ináhá stná-ndà nsidanicuú ñàhà, te iin-ni icúmí vâha-nda fe, dècuèndè vâtùni dandacu-nda, te cuxio iin yucù. Doco te nú cô-cuú stnahá ini-ndà sàhà-ndà, dandísá uun-ni nduú nsidaa ñà-nduá tùha-nda quida-ndama. ³ Te nú ni dasán nsihí-ndá ñà-cuicà-ndà, te ò ni cuáha-nda coco-nda (sàhà iin chuun vâha), doco te nú cô-cuú stnahá ini-ndà sàhà-ndà, ni-iyuhu mà cúndiáá nsidaámà.

⁴ Cunaha-nsiá, nú cuú stnahá ini-ndà sàhà-ndà, dandu mà úhì coo calma-ndà xì nèhivì, te cuhì ini-ndàné. Te mà cúmbìdia stnahá stná ini-ndà

sàhà-ndà, nú ducán. Ni mà cútúxí stná ini-ndà mii-nda nduu-nda mii-nda, ni mà cùndàa cuadú stná-ndà. ⁵ Vàchi nú cuú ndisa ini-ndà sàhà iin nèhivì, dandu mà quídá-ndá ni-iin ñà-quini xi-né. Ni mà cóó interesadu stná-ndà, ni mà cuída yàchì stná ini-ndà sàhà-né, te mà chùhún stná ini-ndà sàhà-né. ⁶ Vàchi cunaha-nsiá, nú cuú ndisa ini-ndà sàhà iin ñanìtnaha-nda, dandu mà cúdí ini-ndà nú ni quídá-né iin ñà-có-ndiáá. Còó, ñà-cunchicùn vìi-né ichì ndáa nduá cuní-ndà quida-ne, nú cuú ini-ndà sàhà-né. ⁷ Te nú màni-né nùù-ndà ducán, dandu mà úhì quidandee stná ini-ndà sàhà-né; ni mà úhì cahvi stná-ndà xì-né ñà-chicá quida vìi-né después, vachi siempre iá tnùndé ini, cachi-ndà, te vátùni cucumi-nda paciencia.

⁸ Cunaha-nsiá, vaxi iin quivì, te mà cóó gá necesidad cachitnùhu nèhivì xì-ndà iin razón xi Dios, ni mà cáhàn gà-ndà dàhàn sàà, ni mà cóó cá stná necesidad cachitnùhu-ya xì-ndà iin ñà-có-ìnhá-ndá. Doco ñà-cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà, mà nunca ndutámà nùù-yá. ⁹ Quivì vichi, có-ìnhá nsihi-nda nsidaa ñàhà; còó. Stná iin palabra dacáhàn-yà nèhivì, có-nduámà iin palabra cachitnùhu nsihi xi-nda nsidanicuú ñàhà; còó. ¹⁰ Doco na sáà quivì cununa ndisa ñuhivì, dandu mà cáhàn gà-ndà nsidaa ñà-có-ìá nsihi ma.

¹¹ Na tí, nahi mée nìsa cahìn, vachi nacua nacání ini nsidaa-vé, ducán nìsa nacani stná inì; ducán nìsa nihnu inì. Doco vichi sàni sahnuì, te ñàyùcànduá, có-quídá gué` nahi mée. ¹² Te ducán icúmí coo stná xì-ndà después. Vachi quivì vichi indéhe-nda (nansa yáha-nda, doco có-cùndáà vaha ini-ndà), vachi na ian indéhe-nda nùù iin yùtátá có-tùí víi, ducán nduá. Doco vaxi iin quivì, dandu

mà cóo gá ducán, vâchi vivîi-ni icúmí-ndá cun-dehè claru-ndà mii-yá. Quivì vichi cuisì iyuhu-ní cundáà ini-ndà, doco quivì yucán icúmí-ndá cundáà vâha ndisa ini-ndà nacua cundáà ini mii-yá sàhà ndohó. ¹³ Ñàyùcàndùá, ùnì iñàha xiñuhu quida-nda vichi. Nì cúcúmí vâha-nda fe, te ni cúníhnú vâha ini-ndà ñà-siempre chindee-yándô; daaní, ni cúcúú stnahá stná ini-ndà sàhà-ndà. Doco nuù nsì-ùni ñà-jaàn, chicá ndiaá ñà-cuu stnahá ini-ndà sàhà-ndà.

14

Nansa ndiá icà-ndà quida-nda na cáhàn-ndà inga dàhàn sàà quidá Espíritu Ìì

¹ (Ñà-ndáà ndua), xiñuhu cuu stnahá ndisa ini-ndà sàhà-ndà. Daaní, cuní stnái nanducu-nsiá nansa ñihítàhvì gá-nsiá más tàhvì ndiaha xí-yá. Te ñà-chicá cunì ñihítàhvì-nsiá nduú ñà-cachitnùhu-nsia razón ndiaha xí-yá. ² Vâchi na cáhàn-ndà dàhàn sàà, màdì nèhivì ñuhivì cáhàn xì-ndà. Còó. Dios cáhàn xì-ndà, doco nèhivì ñuhivì, có-cundáà ini-nè nansa cachí-ndà. Divi Espíritu Ìì chindéé xí-ndá cáhàn-ndà ducán, doco iin chuun iá dèhé nduá cachí-ndà. ³ Doco na cachítñùhu-nda razón ndiaha xí-yá, dandísá nèhivì ñuhivì cáhàn xì-ndà, vâtùni chindee-ndané ñà-chicá cunihnu vì ini-nèyà, te chicá nacuaàhandee ini-nè. ⁴ Doco nú dàhàn sàà nduá cáhàn-ndà na natácá-ndà, dandu ñà-chindee xi anima mii-ni-nda nduámà. Doco na cachítñùhu-nda razón ndiaha xí-yá, dandu nsidanicuú nèhivì nácuàhandee inì-xi.

⁵ Mate cúdíi inì nú ni cuáhatahvì Dios nsidaa-nsiá ñà-cáhàn-nsiá dàhàn sàà, doco chicá cudìi inì

nú ni níhítáhvì-nsiá cachitnùhu-nsia razón ndi-aha xí-yá, vèchi chicá ndiaha ñà-jaàn. Doco nú ni cáhàn-ndà dàhàn sàà, te después cachitnùhu stná-ndà nansa cuní cachi palabra mà, dandu vètùni, vèchi (sàhà-ñá claru iá palabra mà) vètùni nihì stná nsidaa compañeru-ndà iin ñà-vàha xi mii stná-nè.

⁶ Ni cachí-ndà ni sái ndé ndoó-nsiá, te cuisì-ní inga dàhàn sàà ni cáhìn xì-nsiá. ¿A vètùni chin-deámà mii-nsiá, ñáni? Còó, vèchi xiñuhu ñà-nacani claru stnái xì-nsiá iin palabra sàni dàtnùù ini Dios yùhù, te ò iin palabra nì cundaà tùi inì nì quida-ya, te ò nú coó, iin razón ndiaha nì quixi nùù-yá, te ò iin ñà-vàha cui chinahì mii-nsiá. ⁷ Vèchi dècuèndè stná ñà-quidándáá-ndá, ni cùndúá iin pitu, ò iin yutnù cuerda, nú nansa-ni nì cui nì quidándáá-ndáñâ, dandu mà cùndáà ini nèhivì índù yaa tavá-nda. ⁸ Stná corneta sivi soldadu, nú có-siví vùi-té, mà cùndáà ini compañeru-te ñà-sà-lá hora quidayucùn-te cùhùn-te guerra. ⁹ Te ducání stná ndohó na cáhàn-ndà, nú có-cáhàn claru-ndà (dàhàn mii-nda), mà cúí cundaà ini nèhivì nansa cachí-ndà. Uun-ni queamà. ¹⁰ Pues cuàhà gá dàhàn iá ñuhiví, te iin ian vètùni càhàn nèhivì, te cundaà stnahá ini-nè. ¹¹ Doco nú có-ínahá-ndá nansa cuní cachi dàhàn cáhàn iin nèhivì, dandu có-cùndáà ini-ndà nansa cachí-nè; nahi nèhivì inga ñuu xicà nduú-né, te ni mii-né, có-cùndáà stná ini-nè ñà-ndúá cachí ndohó. ¹² Pues ducání stná mii-nsiá (xì dàhàn sàà cáhàn-nsiá). Yùhù ináhî, yáha ga cuní-nsiá nihítáhvì-nsiá cuàhà iñàha nùù-yá. Doco ñà-chicá xiñuhu nduá nihítáhvì-ndà iin ñà-chindee xi ñanìtnaha-nda natácá xì-ndà. Pues divi tàhvì clase jaàn nduá cuní nanducu-nsiá.

13 Ñàyùcànduá, nú sàtùha-nda càhàn-nda inga dàhàn sàà, dandu xiñuhu stná ñà-càcàn tàhvi-nda cuàhatahvi Dios-ndó ñà-cachitnùhu-nda nansa cuní cachi dàhàn mà na càhàn-ndañá, 14 vèchi na càhàn-nda ducán, inì-ni anima-nda càhàn stná-nda, xicàn tàhvi-nda nùù-yá, doco ini sàxìnítnùni-nda, có-cùndáà ini-nda nansa cachí-nda. 15 Pues, nú ducán nduá, dandu ¿nansa chicá vaha quida-nda? Pues, cuàhàn-nda càcàn tàhvi-nda nùù-yá (xì dàhàn) ináhá espíritu xi-nda, doco màdì cuisì ñà-jaàn, Icúmí-nda càcàn tàhvi stná-nda nùù-yá xì iin palabra ñà-cùndáà ini-nda. Stná ñà-coto-nda; cuàhàn-nda coto-nda (xì dàhàn) ináhá espíritu xi-nda, dandu después coto stná-nda iin alabanza cundáà ini-nda nansa cachá. 16 Vèchi nú naquímànì-nda mii-yá xì cuisì-ní dàhàn ináhá espíritu xì mii-nda, dandu ùhì cachi nècuàchì mà-túha “amén” (na ní nsihi nì càhàn-nda), vèchi ni có-cùndáà ini-nè nansa cachí-nda. 17 Pues, ñà-naquimani-nda Dios, divi naquímànì váha-ndayá, vètùni iá` mà, doco có-nìhì ñànìtnaha-nda cunduamà iin ñà-vàha xi stná anima mii-né. 18 Yùhù cachí, ansivéhé Dios, cuàhà gá càhìn dàhàn sàà; chicá càhìn ducán nùù nsidaa mii-nsiá. 19 Doco nú sàni nataca-nda ñà-cahvi-nda mii-yá, dandu chicá nsiaha càhìn siquiera ùhùn-ni palabra ñà-cundaà ndisa ini-nsià, te màdiá ùxìn mìl palabra inga dàhàn mà-cùndáà inì-nsià, vèchi cuisì nú cundáà vaha ini-nsià, dandu vètùni chinahì mii-nsiá iñàha.

20 Màsà cúnìhnú ini-nsià nahi mée, ñàni. Vètùni iá nú nihnú iquìn ini-nda sàhà chuun chicuèhè iá ñuhiví; doco (nú chuun sahnú nduá), dandu xiñuhu nacani ini-nda nahi nècuàchì sahnú, màdì

gá nahi méè.

²¹ Nùù tutu ìì dohó cachí mii-yá: “Icúmî cãhìn xì nècuàchì raza yohó, vãchi icúmí quixi nècuàchì inga ñuu cãhàn inga dàhàn, te cuenta-xi icúmí-nê cãhàn-nè xì nècuàchì yohó, doco ni sàhà ñà-yúcán mà quíhín cásû-nè, cachí Stoho-ndà Señor”.

²² Ñàyúcànduá, ñà-jaàn cundáà ini-ndà seña nduá cãhàn-ndà dàhàn sàà, áma cundáà ini nècuàchì có-xiníndísâ. Doco ñà-cachitnùhu-nda razón ndiaha, quidámà chuun sàhà nèhivì sàxiníndísâ, màdì sàhà nèhivì có-xiníndísâ.

²³ Ni cachí-ndà nú sàni nataca-nsià, te cãhàn iin iin-nsia dàhàn sàà, te yucán sàà stná nèhivì có-cundáà inì-xi, ò nèhivì có-xiníndísâ. Pues ádi icúmí-nê cachi-nè sàni culocó-nsià. ²⁴ Doco nú cachitnùhu iin iin-nsia iin razón ndiaha xí Dios (dãhàn cundáà inì-xi), dandu dansínúú iniãmànè cuàchi quidá-né, te cundaà ini-nè nansa iá ndisa anima-nè, ²⁵ dècuèndè natùì vate stná ñà-nduá iá dèhé nì quida-ne antes. Dandu màcuítasisi-né ñà-cahvi-né Dios, te cachi-nè iá ndisa Dios nùù-nsiá.

²⁶ ¿Ndíà nduá cuní cachi nsidaa ñà-jaàn? Pues dohó iá, ñánì: na natácá-ndà, iin iin-nda iá iin alabanza coto-nda, ò iin palabra vaha chinaha-ndà, te ò iin ñà-ndiaha sàni dàcùnì Dios ndohó, ò iin palabra xi iin dàhàn sàà, te ò cachitnùhu iin-nda ñà-nduá cuní cachi dàhàn sàà mà. Doco nsidaa ñà-jaàn, sàhà ñà-vaha xi nsidaa ana nì nataca ni cundúá.

Nsidaa ñà-nduá quida-nda na natácá-ndà, xiñuhu quida vii-ndàñá, màdiá nansa ni nì cui

²⁷ Nú ndoó nèhivì cuní cãhàn dàhàn sàà, dandu vátùni cãhàn ùi-nè, ò ùni-nè, doco màsà yáha

ùnì-nè, te nì nsihi iin-ne, dandu quesaha inga-nè. Iin iin-ne ni cúcúmí-nê tiempu xi-ne càhàn-nè. Te xiñuhu coo stná iin ana cachitnùhu nansa cuní cachi palabra mà. ²⁸ Doco nú còò ni-iin-nsia tùha cachitnùhu sàhà ñà-jaàn, dandu màsà càhàn nèhivì dàhàn sàà na natácá-nsià, cuisì-ní dècuèndè iá mii-né, dandu mii-né xì Dios cunini.

²⁹ Daaní, nècuàchì cachítñùhu razón ndiaha xí-yá, vátùni càhàn ùì ò ùnì-nè, te nì cúníní nèhivì dava ga, te cachi-nè a vátùni iá ñà-nduá nì cachi nècuàchìmà, á coó. ³⁰ Doco nú yucán iá inga nècuàchì datnúù Dios sàxínítnùnì-xi iin palabra ndiaha, dandu xiñuhu cudadí nècuàchì primeru. ³¹ Vàchi nsidaa ana datnúù Dios iin razón ndiaha, vátùni cachitnùhu iin iin-ne razón mà na hora quidá-né tocar, dandu vátùni sàà nsidaa-nda cundaà ini-ndà, te nacuaàhandee stná ini-ndà. ³² Te nsidaa ana sàni nìhítàhvì cachitnùhu razón ndiaha, icúmí-nê dandacú-né nùù anima mii-né, (a càhàn-nè, á coó). ³³ Cunaha-nsiá, màdì nansa-ni nì cui quidá ndevàha Dios ñà-nduá quidá-yá, còò; vivì-nì, te cuéyàà-ni nduú modo quidá mii-yá.

Nacua quidá nsidaa nèhivì xí Dios nsidaa lugar ndé natácá-nè cahvi-néyà, (ducán cuní quida stná mii-nsiá), ³⁴ màsà càhàn nècuàchì ñahà na natácá nsidaa-nsiá ducán, vachi còò permisú. Icúmí-né cunini-ne nacua cachí stná tutu nduú ley xi-ya. ³⁵ Nú cunì-nè ndàcàtnùhù-né, dandu nì cəcàn tnùhù-né nùù nècuàchì vehe-ne nú sàni nasaa-nè vehe. Vachi có-nduá ducán càhàn iin nècuàchì ñahà na natácá-nsià.

³⁶ Cuní nsinuu inì-nsia ñà-màdì mii-nsiá dìnúù-xí ni quésáhá palabra xi Dios. Ni màdì cuisì mii-nsiá nì xíníndísà stná xì palabra mà.

³⁷ Te nú jaàn ndoó nèhivì tuxí inì-xi datnúù Dios sàxìnítùnì-xi, te ò ní nìhítáhvì ndiaha-né cahan-né, dandu xiñuhu cundaà stná ini-nè ñà-divi palabra yohó nduú palabra nì dándàcú Stoho-ndà Señor. ³⁸ Doco nú cò-cùnì-nè nacuni-nè ñà-palabra ì xí mii-yá nduá yohó, dandu nì mii stná-nsiá, màsà nácúnì stná-nsiànè ñà-nduú-né ana nì nìhítáhvì ndisa.

³⁹ Ducán iá, ñánì. Yùhù cunì nanducu-nsiá más gà nansa nìhítáhvì-nsiá cachitnùhu-nsia razón ndiaha xí-yá. Te nèhivì cáhàn dàhàn sàà, màsà cádì-nsiá nùù-né; còó. ⁴⁰ Doco nsidaa ñà-nduá quidá-nsiá (na natácá-nsiá), viví-ni ni quidá-nsiáña, te iin iin-nsia (ni cáhàn-nsiá) nacua nchícùn stnahá-nsiá.

15

Sàni natiacu ndisa Jesucristu

¹ Ñánì, cunì cundaà vaha ini-nsiá sàhà palabra ndiaha nì cachitnùhi xì-nsiá daa. Vàchi nì xinindisá-nsiá palabra mà, te iin-ni dècuèndè vichi quidá stná-nsiá seguir ducán. ² Te sàhà stná palabra mà icúmì-nsiâ càcu-nsia nú iin-ni ni cúnìhnú vaha ini-nsiaña. Vàtùni càcu-nsia, cachì, doco ¿a víhínì uun-ni quee ñà-nì xinindisá-nsiá ducán? (Còó), ³ vàchi cunaha-nsiá, palabra ndiaá ndisa nduá nì cachitnùhi xì-nsiá daa, vàchi divi nduú stná palabra nì nìhí (nùù) Cristu, te nacáníámà nansa nì xihì-yà nì nacuida-ya cuàchi-nda nacua cachí nùù tutu ì. ⁴ Dandu nì ndùxin-ya, doco tìxi ùnì quivì nì natiacu-yà nacua cachí stná tutu mà. ⁵ Dandu nì ndecunu-ya nùù Pedro xì nùù

stná dava ga nècuàchì dacuahá-yá; ùxìn ùì nì san-duu-ne. ⁶ Daaní, después nì ndecunu stná-yà iin xichi na ní nataca más ùhùn cientu ñani-ndà. Te cunaha-nsiá, dècuèndè vichi xí-itiacu ìì cuàhà vá nècuàchìmà, doco dava-ne sàni ndàhvà-nè ñuhivì yohó. ⁷ Daaní después, nì ndecunu stná-yà nù Jacobo, xì nù stná nsidanicuú nècuàchì xínduu apóstol. ⁸⁻⁹ Daaní, último nì ndecunu-ya nù yùhù. Díin tiempu nì sandua, màdì iin-nì xì nècuàchì dava ga mà. Vàchi nù nsidaa gá ana nì nìhì chuun nù-yá, yùhù nduí ana chicá có-ndiáá. Ndisa nì nìhì chuun ndiaha nù-yá, doco màdì sàhà-ñà vaha güé` nì sándúá; cóó, vachi yùhù, cuàhà gá nèhivì xí Dios nìsa quida quini xí. ¹⁰ Doco sàhà gracia xi-ya nì nìhìtáhvì cucumí chuun ìì nù-yá. Te màdì uun-ni sàni quee gracia nì quida-ya mà, vachi cuàhà gá chuun ndiaha sàni quide, dècuèndè chicá más sàni quide nù nècuàchì dava ga. Doco màdì ndisa yùhù nì quidà-xì nsidaa ñà-ndiaha ma; cóó. Divi gracia xi-ya nì chindee xí. ¹¹ Doco có-quidámà, a sea yùhù, ò dava ga apóstol, doco iin-nì xíachi nsidaa-nsí sàhà Jesús ñà-nì natiacu ndisa-ya, te divi palabra jaàn nduá nì xinindisá stná mii-nsiá.

Nansa icúmí-ndá natiacu-ndà

¹² Pues, nú ducán cachí-nsí sàhà Cristu ñà-nì natiacu ndisa-ya, dandu ¿índù chuun cachí dava-nsiá ñà-mà cúí natiacu ni-iin nsií? ¹³ Vachi nú mà cúí natiacu nsií nì cúí, dandu nì cóni nátiácú stná mii-yá. ¹⁴ Te nú cóni nátiácú-yà nì cúí, dandu uun-ni queé ñà-cáhàn-nsí xì nèhivì. Stná mii-nsiá, sàni xinindisá stná-nsiàyà, doco uun-ni quee stná mà nì cúí. ¹⁵ Te nsiùhù tu, na ian tnuhu-nsí

cuní cachàmà, vèchi sàni cachi-nsi sàhà Dios nì dãnátiácú-yà Cristu. Doco nú mà cúí natiacu ni-iin nsìi (nacua cachí dava-nsia), dandu ñà-cóni nátiácú stná Cristu nduú stná mà. ¹⁶⁻¹⁷ Vèchi nú mà cúí natiacu nsìi, dandu cóni nátiácú stná mii-yá, te iin-ni iá ì-ndà xì cuàchi-nda, cuquídá-xí nì xinindisa-nda, nú ducán. ¹⁸ Te divi ducán stná xì nèhivì xí-yá sàni caxihì, ñà-sàni ndañuhu dahuun stná-nè nduá, nú ducán. ¹⁹ Cunaha-nsiá, nèhivì chicá còò tnùndé inì-xi nduu-nda nú cuisì ñuhivì yohó-ní chindéé Cristu ndohó.

²⁰ Doco (còó, ñà-ndáa cuisì nduá) sàni natiacu-yà; dihna mii-yá nì natiacu-yà, dandu después icúmí natiacu stná cuàhà gá ana nì xihì. ²¹ Sàhà cuàchi nì quida iin tiàa sàhana nì quesaha nèhivì xihì-nè. Doco vichi sàhà (mii-yá) ana nì nandu na iin tiàa, ñàyùcànduá vètuni nihitáhvi stná cuàhà-né natiacu-nè. ²² Vèchi sàhà-ñá nduu-nda descendencia xi Adán, ñàyùcànduá xihì nsidaa nèhivì tiempu vichi. Doco nsidaa ana ndoó ladu xi Cristu, icúmí-nè sàa-nè natiacu-nè quida-ya. ²³ Doco diín nduú quivì nì natiacu Cristu, te diín cunduu quivì quida tocar dava ga nèhivì. Dihna mii-yá nì natiacu-yà, te mii-yá nduú primeru nì cuu xi ducán; daaní, después natiacu stná ndohó nèhivì xí-yá quivì (naxicocuîin-yà, te) cuni-ndàyá. ²⁴ Daa cunduu quivì icúmí-yâ cundee-yá nù nsidaa ñà-malu cusáhnû, xì nù stná nsidaa ana itá fuerte, xì nù nsidaa gá stná ñà-fuerte iá ñuhivì. Daaní icúmí sàa quivì xinu tiempu, te dayáha Cristu chuun dandacú-yá ndè ndahà Yuamánì-yá. ²⁵ Doco antes ñà-jaàn, iin-ni icúmí-yâ cusahnú-yá dècuèndè cundee-yá nù nsidaa ana xiní ùhì xì-yá.

²⁶ Pues sàhà ñà-yáha ga có-cùdû ini-yà xíhì nèhivì, ñàyùcànduá por último icúmí-yâ cundee-yá nù ñà-xíhì-ndà, te mà nunca cui gà-ndà. ²⁷ Vâchi cachí tutu ì ñà-ìcúmí sàà nsidanicuú iñàha coa sujetu nù-yá. Doco náhà xìcà màdì Yuamánì-yá coo stná sujetu nù-yá, vâchi divi Yuamánì-yá nduú ana òsáhà-xí nì cundee-yá nù nsidaa ana xiní ùhì xì-yá. ²⁸ Daaní, nú sàni cundee-yá nù nsidaa contra xi-ya mà, dandu stná mii-yá, coo stná-yà sujetu nù Yuamánì-yá, vâchi divi sàhà poder xi yà-yùcán nì cundee-yá ducán. Dandu quivì mà, mii Yua-nda Dios cunduu ana cusáhnû inicutu.

²⁹ Inga casu: dava stná nèhivì, sáhàn-nè cuhî-né cuenta xi nèhivì sàni xihì. Pues, ¿indù chuun quidá-né ducán, cuhî-né sàhà nsì ma nú ndisa mà cúí natiacu ni-iin nsì ni cúí?

³⁰ Daaní, nsiùhù tu, tìxi cuàhà peligru ndoó-nsì nsidanicuú tiempu. (Doco uun-nì queamà nú mà sàà-ndà natiacu-ndà después.) ³¹ Quivì quivì yáha-nsi peligru cui-nsì, ñáni. Ñà-ndàà cuisì nduájàn divi nacua nduú stná ñà-ndácuisì cudí gá inì sàhà-nsiá ñà-iin-ni nchícùn stná-nsià Stoho-ndà Jesucristu. ³² Yùhù, cuàhà vida nì xinì ñuu Éfeso nù (nèhivì dana guá nahi) nsicaha. Doco ni mà cundiáá stná mà (nú) nú mà nunca sàà-ndà natiacu-ndà. Vâchi te nú ducán, dandu chicá vâha quida-nda nacua cachí dichu: “Ni cuxí vâha-nda, te coho vâha-nda, vâchi tnaa cui-ndà”.

³³ Màsà cuáha-nsia dandahví ni-iin nèhivì-nsiá (ducán, vâchi cachí stná dichu): “Nú chicuèhè nècuàchì nduú compañeru-ndà, dandu cuchicuehe stná modo xi-nda”. ³⁴ Xiñuhu nàcùnihu vii inì-nsia, (ñáni). Màsà quidá gá-nsià cuàchi, vâchi

sàni cundaà inì, dava-nsia ni có-ìnáhá-nsiâ Dios. Ducán cachí` xì-nsiá áma ndúcáhán-nsiá (nacua ndiá ìcà-nsiá).

Nansa coo iquicúñú-ndà na natiacu-ndà

³⁵ Doco vihini cachi iin nèhivì: “¿Índù modo cui natiacu iin nsì nú sàni xihì-nè? ¿Nansa cuàhàn coo iquicúñú-nè?” ³⁶ Pues neciu-ndà nú ni cachí-ndà ducán. Vàchi dècuèndè stná tata chihì-ndà, icúmíá ndùxan, dandu cuitià. ³⁷ Te tata chihì-ndàmà, có-ndùdává xí ñà-ndùá cuàhàn nacuitià; còó, cutu íin tata uun nduá chihì-ndà, sea ni cúndúá nùnì trigu, ò inga nùnì. ³⁸ Dandu dacuahnú Dios-ñà, te sàà coa nacua nì chitnùnì ini-yà coa. Te nú sàni sahnua, dandu díin díin nùnì cundua según iin iin clase nduá. ³⁹ Pues ducání iá stná xì cuerpu xi iin iin ñà-ìá ñuhiví. Vàchi tucu tucu ndáa nèhivì, quisì, laa, siaca.

⁴⁰ Stná ñà-nchìí itándiaa ansivi, tucu iá` nùù ñà-ìá ñuhiví yohó. Cuaha-ni iá ñà-ìá ansivi, te cuaha-ni iá stná ñà-ìá ñuhiví, doco tucu tucu xíndàa vico iin ian. ⁴¹ Ndiaha gá nchìí orá, te viconi iá nchìí yoo, doco tucu nchìí-si. Cuaha-ni iá nchìí stná sitnúù, doco tucu tucu xíndàa vico iin iin-sì. ⁴² Pues ducán icúmí coo stná xì ndohó quivì natiacu-ndà, tucu nàcòo stná cuerpu xi-nda. Nú sàni ndùxin iin nsìi, sívì iquicúñú-nè, doco na sàà quivì natiacu-nè, iin-ni mà cúí gà-nè. ⁴³ Te mate mà cuáhá-ní nisá ìa-ne na ní ndùxin-ne, doco ndiaha gá nàcòo-ne quivì natiacu-nè. Te còò gá ni-iin fuerza iin nsìi na ndùxin-ne. Doco nú sàni natiacu-nè, yáha ga fuerte ndiaha nàcòo-ne. ⁴⁴ Iin iquicúñú ñuhiví yohó icúmí-ndá na ndùxin-nda. Doco nú sàni natiacu-ndà, dandu cuerpu ndiaha cundua, vètùnì

cundoo-nda gloria. Cuerpu xi-nda icúmí-ndá vichi, iin ñà-cundoo-nda ñuhíví yohó nduá, doco cunaha-nsiá, icúmí coo stná iin ñà-cundoo-nda inga ñuhíví.

⁴⁵ Te dohó cachí stná nùù tutu ì: “Tiàa nì cuyucun primeru, nì sàcùnduu-ne iin nèhivì itiácú, divi nduú Adán”. Doco iá stná inga ana nduú nahi Adán, divi mii-yá nì quixi nchícùn gà, te nùù anima mii-yá níhítáhvì nèhivì vida ndiaha.

⁴⁶ Doco ¿nansa nìsa ìa iquìcúñú nècuàchì nì quixi primeru mà? Pues divi primeru nì sàcòo iquìcúñú cui coo ñuhíví yohó-ní, te màdì ñà-nduá itiácú ndiaha na iin Espíritu ì. Còó, siempre nchícùn gà vaxamá.

⁴⁷ Ñàyùcànduá, nècuàchì primeru yucán, ñuhù ñuhíví yohó nì cuyucun-nè; doco ana nchícùn gà nì quixi ma, ansivi ní quixi-ya, te divi Stoho-ndà Señor nduú-yá. ⁴⁸ Nèhivì ñuhíví, nacua nìsa ìa xìi-né nì cuyucun ñuhù, ducán xíndaa stná-nè vichi. Doco nsidaa nèhivì nduú nèhivì cuenta xi gloria, divi nacua iá mii-yá iá gloria, ducan xíndaa stná-nè. ⁴⁹ Ñàyùcànduá, tiempu vichi ndáa-nda nahi xìi-ndà nì cuyucun ñuhù, doco después icúmí-ndá nàcùnduu-nda nacua iá mii-yá iá gloria.

⁵⁰ Doco cunaha-nsiá, na xínduu ìi-ndà nèhivì ñuhíví yohó xì iquìcúñú-ndà, tàñáha ga cui sàà-ndà cundoo-nda ñuhíví ìi xí-yá, ñánì. Te ducaní stná, nú tàñáha ga dàma iquìcúñú-ndà, mà cúi sàà stná-ndà cundoo-nda ndé mà sívì gá iquìcúñú-ndà; vachi tiempu vichi sívì-ndà na xíhì-ndà. ⁵¹ Ñàyùcànduá, cuàhìn cachì xì-nsiá iin palabra nìsa ìa dèhé antes; cunaha-nsiá, mà sàà nsidaa-nda cui-ndà; doco nsidaa-nda icúmí-ndánadàma iquìcúñú-ndà. ⁵² Na

tiácú sivi corneta último, dandu yáha ga yàchì, na íin cáchì nadàma dahuun-nda. Vàchi icúmí sivi corneta, dandu natiacu nsii ñà-mà cúí gà-nè. ⁵³⁻⁵⁴ Tiempu vichi xíhì nèhivì ñuhiví, te sivi-né; doco ndohó, vaxi iin quivì dandu nadàma-nda, dandu nicanicuahàn cunaha iquícúñú-nda. (Ñà-ndáa nduá), xíhì-nda vichi, doco nú sàni nadàma iquícúñú-nda, dandu mà nunca cui gà-nda. Daaní, (na tiempu sàni nihítáhvi-nda ducán), dandu ñà-sàni cuu ndisa palabra cachí tutu ìi cundua, vachi dohó cachá: “Vichi ndisa sàni cundee dahuun Dios; mà cundúú gá-nda nsii. ⁵⁵ Na ní xíhì-nda, cuahàn-nda ndoho fuerte-nda nì cúí, doco vichi còó. Mate ní xíhì-nda, doco mà nunca cundee gá tnùndoho ma nùù-nda”, cachá. ⁵⁶ Pues sàhà ñà-íá cuàchi nèhivì, ñà-yùcán nduá dayúhí xì-né na xíhì-nè. Vachi nacua fuerte íá castigu cachí ley ìi, ducán fuerte icúmí coo stná tnùndoho nihì-né sàhà cuàchi nì quida-ne. ⁵⁷ Doco nùù ndohó, còó, vachi ansivéhé Dios, vètùni cundee-nda nùù nsidaájàn quida Stoho-nda Jesucristu.

⁵⁸ Ñàyùcàndùá, iin-ni xiñuhu-ñá nacuahandee ini-nsià, ñani màní. Iin-ni ni cúníhnú vaha inì-nsià Stoho-nda Señor, te quida stná-nsià cuàhà obra ndiaha xí-yá, vachi ináhá-ndá, màdì úún-ní quee ñà-xinúcuáchí-ndá nùù-yá.

16

Nansa nì xicàn Pablo nùù nècuàchì ñuu Corinto ñà-datacá-nè cooperación sàhà nècuàchì ndahví

¹ Vichi cuàhìn càhìn xì-nsiá sàhà nansa quida tnaha-nda cooperar ñà-chindee-nda dava ga

nèhivì xí Dios. Cunaha-nsiá, nacua nì cachì xì nèhivì xí-yá ndoó ladu Galacia, ducán cunî quida stná mii-nsiá. ² Cada quivì domingu xiñuhu tavà cuàán iin iin-nsia iyuhu ñà-nduá sàni quida-nsia ganar, dandu quivì sài ndé ndoó-nsiá, có-nduú gá ñà-càcàn gà-nsià dìhùn. ³ Te nú sàni sài, dandu icúmí stnâ-nsià nacàxin-nsia iin ùi nèhivì techuín cùhùn ñuu Jerusalén ñà-cunihi-ne tnùmanì xí-nsiá cùhùn. Te icúmî tiaa stnái iin carta cunihi-ne cùhùn ñà-nduá iin chuun vaha. ⁴ Te nú tuxí inì vátùni cùhùn stnái, dandu cutnâhì xì nècuàchìmâ cùhùn-nsì.

Nansa nihnú ini Pablo cacauu ga-nè ñuu te ñuu

⁵ Yùhù nihnú inì quihin ichì cùhìn ladu Macedonia. Te nú sàni yàhi ladu yucán, dandu icúmî sàa stnái ndé ndoó mii-nsiá ñuu Corinto jaàn. ⁶ Te vihini coo chií xì-nsiá jaàn cahín, dècuèndè vihini coi inii tiempu vixin, dandu después chindee-nsiá yùhù cùhìn chicá nù-xí ndé icúmî cùhìn. ⁷ Vàchi có-cunî yaha uin ndé ndoó-nsiá; có-cunî casàhú uin xì-nsiá. Cahnú gà Dios siquiera iyuhu tiempu cunî coi cutnahí xì-nsiá. ⁸ Doco vichi cuàhìn coi ñuu Éfeso yohó dècuèndè nacava vicò Pentecostés; ⁹ vàchi ñuu yohó, ndiaha gá-sàni nuna ñuhivì nduá, vàchi sà-íà cuàhà chuun xi mii-yá quida-nsi, mate ndoó cuàhà stná ana xídà inì-xì.

¹⁰ Nú ni sàa Timoteo ndé ndoó-nsiá, quidañuhu-nsiánè sàhà ñà-nì còó-né contentu na íà-nè jaàn, vàchi iin-ni quidá stná-nè chuun xi Stoho-ndà Señor, nahi yùhù. ¹¹ Ñàyùcànduá, màsà cáhìchì inì-nsianè. Te chindee-nsiánè na naquihin-ne ichì ndixi-ne ndé ié, vàchi ndiatuí-nè nsiaa-nè xì compañeru-nè.

¹² Daaní, ñani-ndà Apolos, cuàhà gá nì sacundahví nùu-né áma cútnáhâ-né xì compañeru-nsì sàà-nè ndé ndoó-nsiá. Doco có-ìá-nè dispuestu cùhùn-nè vichi-ni. Ndè iin quivì chicá cusaa-ne, dandu sàà-nè.

Nansa nì cachi Pablo nì casàhú-nè xì nsidaa nèhivì xì Dios ndoó ñuu Corinto

¹³ Cundoo tùha-nsia (ñà-màsà dándáhvì nèhivì-nsiá). Iin-ni cunindisá vàha-nsia, te cunihnu fuerte ini-nsiá, te nacuahandee stná ini-nsiá. ¹⁴ Nsidanicuú chuun icúmí-nsiá xì ñanìtnaha-nsia, màsà nándodó-nsiá cuu manì stnahá ini-nsiá sàhà-nsiá.

¹⁵ Ináhá-nsiá sàhà Estéfanas xì nsidaa nèhivì vehe-ne, ñà-xínduu-ne nèhivì primeru nì xinindisa-xì mii-yá jaàn ladu Acaya. Te ináhá stná-nsiá ñà-cuàhà guá voluntad icúmí-nè chindee-né nsidaa nèhivì xì Dios, ñáni.

¹⁶ Ñàyùcàndùá, cunì quidañuhu stná-nsiánè xì nsidaa stná ana nihnú inì-xi nahi mii-né, xì nsidaa gá stná nècuàchì xinúcuáchì nùu-yá, te chindéé sàhà chuun nsiha, cunì quidañuhu ví-nsiánè.

¹⁷ Nì cudìi gá inì na ní quesaa Estéfanas xì Fortunato xì Acaico, vàchi mate mànicuì quixi mii-nsiá, doco siquiera mii-né nì quesaa-nè, te sàhájàn sà-ìé` contentu. ¹⁸ Sàni nacuahandee ini-nè anímè, te divi ducaní tùha stná-nè quida-ne xì mii-nsiá, ináhî. Ñàyùcàndùá, xiñuhu quidañuhu ví-nsiánè, mii-né xì nsidaa gá stná nèhivì nahi mii-né.

¹⁹ Nsidaa nèhivì natácá càhvì xì Dios ladu Asia yohó, casàhú-nè xì-nsiá. Te casàhú stná Aquila, xì Priscila, xì nsidaa gá stná nèhivì natácá vehe-ne; cuàhà gá (cudìi ini-nè) ñà-ndòó-nsiá ladu xì mii-yá. ²⁰ Nsidanicuú nèhivì xì-yá (ladu yohó),

cásàhú-nè xì-nsiá. Te mii-nsiá, nacasàhú stnahá víi stná-nsià ñà-ndùú-nsiá nèhivì ìì xí-yá.

²¹ Ndahà yùhù Pablo tiaí palabra yohó, te cásàhú stnàì xì nsidaa-nsiá. ²² Nú iá ana có-cùú inì-xì sàhà Stoho-ndà Jesucristu, dandu ni sàà-nè ndañuhu-né nùù-yá. Te vichi cachí-ndà xì-yá: “Naxicocuîin-ní cuní-nsì, Stoho-nsì Señor”.

²³ Ni cúcúmí víhí-nsiâ gracia xi Stoho-ndà Jesucristu. ²⁴ Te cunî nsinuu inì-nsia nansa cuú inì sàhà-nsiá ñà-iin-ni xínduu-nda nèhivì xí Jesucristu. Sà-ìá.

Ley saa ni nacao Jesucristu
New Testament in Mixtec, Southern Puebla
(MX:mit:Mixtec, Southern Puebla)

copyright © 1978 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Mixtec, Southern Puebla)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Sur de Puebla [mit], Mexico

Copyright Information

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Southern Puebla

© 1978, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

8a6c83d1-922b-5d25-99ec-4724168f3b77